

**STRATEGIJA ZA SMANJENJE
ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
ZA GRAD GRADAČAC
(2025- 2029)**

**STRATEGIJA ZA SMANJENJE
ENERGETSKOG SIROMAŠTVA
ZA GRAD GRADAČAC**

(2025- 2029)

IZDAVAČ

Grad Gradačac
Husein Kapetana Gradašćevića 54
76250 Gradačac
web: www.gradacac.ba

AUTOR

Dr.sc. Asim Pandžić, vanredni profesor
Univerzitet u Tuzli, Filozofski fakultet- Odsjek za socijalni rad

KOAUTHORI

Mustafa Šakić, dipl. ecc
Grad Gradačac

Mr scr. Mirza Bajramović
Centar za socijalni rad Gradačac

**PODRŠKA
TOKOM
IZRADE**

Dr.sc. Džemila Agić, Centar za ekologiju i energiju Tuzla

Mr.sc. Vanja Rizvić, Centar za ekologiju i energiju Tuzla

Izrada “Strategije za smanjenje energetske siromaštva za Grad Gradačac (2025- 2029)” je aktivnost u okviru treće faze projekta: “Inovacije u EE i OE za bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i smanjenje siromaštva“, koji realiziraju Caritas Švicarske i Centar za ekologiju i energiju.

CARITAS Schweiz
Suisse
Svizzera
Svizra

cee
centar za ekologiju i energiju

SADRŽAJ

Uvod.....	7
Metodološki pristup izrade strategije.....	8
Obrazloženje energetske siromaštva.....	9
Energetsko siromaštvo u EU i BiH.....	10
Evropska unija.....	10
Bosna i Hercegovina.....	12
Odgovor na energetsko siromaštvo.....	13
Mjerenje energetske siromaštva.....	13
Rješavanje energetske siromaštva mjerama energetske efikasnosti.....	14
Podrška prihodima onih koji žive u energetske siromaštva.....	15
Strateška platforma.....	16
Situaciona analiza.....	16
Demografska struktura stanovništva.....	16
Socijalna struktura stanovništva.....	17
Geografske i stambene karakteristike.....	18
Energetske karakteristike.....	19
Povezanost strategije sa postojećem strateškim dokumentima i zakonima.....	20
Strateška vizija.....	20
Strateški ciljevi.....	21
Indikatori i definicija energetske siromaštva.....	21
Koordinacija i odgovornost za energetsko siromaštvo.....	22
Programski ciljevi i mjere.....	23
Strateški cilj 1. Ublažiti rizik energetske siromaštva programima socijalne pomoći.....	23
Programski cilj 1.1. Uspostaviti sistem mjerenja i efektivnog ciljanja energetske siromaštva domaćinstva.....	23
Mjera 1.1.1. Identifikacija, praćenje i mapiranje žarišnih područja energetske siromaštva domaćinstva.....	23
Programski cilj 1.2. Osigurati socijalne programe finansijske pomoći za smanjivanje energetske siromaštva.....	24
Mjera 1.2.1. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova električne energije.....	24
Mjera 1.2.2. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova grijanja u toku grijne sezone... ..	24
Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o prevenciji i prevazilaženju rizika energetske siromaštva.....	25
Programski cilj 2.1. Osigurati energetske pregled i savjetovanje za energetske ranjiva domaćinstva.....	25
Mjera 2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije za energetske ranjiva domaćinstva.....	25
Programski cilj 2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti.....	26
Mjera 2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti.....	26
Mjera 2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske efikasnosti.....	27
Mjera 2.2.3. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama.....	27
Mjera 2.2.4. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti.....	28
Programski cilj 2.3. Javne kampanje na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti.....	29
Mjera 2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“.....	29
Mjera 2.3.2. Finansiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetske siromaštva.....	29

Programski cilj 2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetske siromaštva	30
Mjera 2.4.1. Info-centar za pomoć energetski siromašnima	30
Strateški cilj 3. Smanjiti rizik energetske siromaštva razvojem održivog, energetski efikasnog socijalnog stanovanja	31
Programski cilj 3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike	31
Mjera 3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetski siromašna domaćinstva.....	31
Mjera 3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetski siromašna domaćinstva	31
Mjera 3.1.3. Mali energetski paket efikasnih tehnologija za energetski siromašna domaćinstva	32
Mjera 3.1.4. Zamjena kućanskih uređaja po sistemu „staro za novo“ uz nisku stopu sufinansiranja.....	33
Programski cilj 3.2. Energetska obnova stambenih jedinica i sprovođenje mjera za uštedu energije	33
Mjera 3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	33
Programski cilj 3.3. Unapređenje sistema zagrijavanja stambenih objekata	34
Mjera 3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	34
Mjera 3.3.2. Pomoć pri uvođenju mjerača u objektima za kolektivno stanovanje za domaćinstva pogođena energetske siromaštvom.....	35
Programski cilj 3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije	35
Mjera 3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	35
Mjera 3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnju energetski efikasne rasvjete za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	36
Mjera 3.4.3. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	37
Akcioni i finansijski plan i praćenje	38
Akcioni plan	38
Finansijski plan	46
Monitoring i evaluacija	48
Anexi:	49
Anex 1. Grupe domaćinstava pogođene energetske siromaštvom	49
Anex 2. SWOT analiza	50

Uvod

Energetsko siromaštvo za sve veći broj ljudi u BiH predstavlja veliki izazov, a izvlačenje ranjivih građana iz njega trebao bi biti jedan od hitnih zadataka svih nadležnih institucija od lokalnih zajednica do državnog nivoa. Ključni uzroci energetskog siromaštva leže u kombinaciji niskog dohotka, visokog izdatka raspoloživog dohotka za energiju i loše energetske efikasnosti, posebno u pogledu izvedbe stambenih objekata. Polazeći od okvira energija-životna sredina-siromaštvo, smatra se da je siromaštvo ukorijenjeno u samoj prirodi domaćinstva, njegovog kapitala i humanog kapaciteta. S tim u vezi na siromaštvo se može gledati s tri različita aspekta: sa aspekta prihoda, sa aspekta osnovnih potreba i sa aspekta sposobnosti. Strategijom će se uzeti u obzir sva tri aspekta siromaštva i nastojanju da ih unaprijedi.

Mnoge općinske i/ili gradske uprave su već razvile strategije energetske efikasnosti, koje uglavnom samo djelimično ili čak negativno utiču na najugroženije osobe. Lokalne vlasti i vlade moraju osigurati da se negativni društveni rezultati izbjegnu ili nadoknade kreiranjem politika koje će to uzeti u obzir i/ili ih povezati s mjerama koje se suprotstavljaju svim rizicima. Općinske i/ili vladine energetske politike mogu različito uticati na siromaštvo i nejednakost. To je slučaj, npr. kada politika pruža ekonomsku podršku grupama s nižim prihodima, smanjujući siromaštvo, ali još više koristi grupama s višim prihodima, čime se povećava jaz u bogatstvu među tim grupama. Neciljane sveobuhvatne subvencije koje podržavaju upotrebu fosilnih goriva mogu izgledati kao najlakši način da se ponudi brza pomoć domaćinstvima i preduzećima. Ipak, vjerovatno će povećati nejednakost tako što će najviše koristiti grupama s višim prihodima. Ove politike također mogu povećati osjetljivost domaćinstava na promjenjivost cijena fosilnih goriva, umjesto da podstiču prelazak na čistije, otpornije izvore energije.

Cijene električne energije i energije za grijanje su znatno uvećane u toku posljednje dvije godine, a očekuje se da će u narednim godinama troškovi električne energije i energije za grijanje značajno porasti u BiH i mnogo će više ljudi iskusiti energetsko siromaštvo u različitim stupnjevima, a najviše će biti pogođene najugroženije demografske skupine. Pristup energetskim uslugama je ključan za socijalnu uključenost. Odgovarajuće grijanje, hlađenje, rasvjeta i energija za napajanje uređaja osnovne su usluge na kojima se temelje pristojan životni standard i zdravlje ljudi. Veoma je važno imati na umu, da je potrebno poboljšati pristup socijalnim uslugama korisnicima koji imaju nizak nivo prihoda i obrazovanosti što rezultira malim prihodima domaćinstva, koji obično ne pokrivaju osnovne troškove. Također, uvažavajući problem energetskog siromaštva profesionalni socijalni radnici mogu doprinijeti boljoj socijalnoj mobilizaciji.

Strategija za smanjenje energetskog siromaštva postaje nužnost u situaciji poskupljenja energenata i sve veće energetske isključenosti kako siromašnih slojeva društva tako i onih koji su u riziku od siromaštva, u kojoj su na udaru najranjiviji, i kada će budžeti, u padu ekonomskih performansi, biti nedovoljni za smanjenje broj ranjivih i energetski siromašnih domaćinstva. Kad se sve uzme u obzir, višestruka dobrobit od rješavanja problema energetskog siromaštva može izravno potaknuti privredni rast i prosperitet. Dok neodrživo korištenje energije ima za posljedicu usporavanje privrednog i društvenog rasta, sprečava smanjenje siromaštva i humanog i održivog socijalnog razvoja, te nepovoljnog uticaja na zdravlje stanovništva. Na siromašne se često gleda kao na statističku kategoriju koju treba identifikovati, istražiti i vremenom smanjivati. Strategijom će se posmatrati siromašni kao aktivni učesnici u procesima smanjenja siromaštva i humanog razvoja.

Prvi dio Strategije daje metodološki pristup i obrazloženje energetskog siromaštva, njegovog stanja u Evropskoj uniji i Bosni i Hercegovini, te odgovora na energetsko siromaštvo. Drugi dio je Strateška platforma koja sadrži: situaciona analiza, viziju i strateške ciljeve. Zatim definirani indikatori i definicija energetskog siromaštva te nadležnost institucija i njihova koordinacija. Treći dio, razrađuje strateške ciljeve na prioritetne ciljeve i mjere koje će se realizovati u cilju sjenjenja energetskog siromaštva uzimajući u obzir nivo prihoda, edukacije građana o energetskom siromaštvu i rješavanju izazova s kojima se susreću, te mjere energetske efikasnosti. Prvi tip mjera

odnosi se na direktno povećanje raspoloživog dohotka domaćinstva, tipično kroz različite oblike direktne finansijske pomoći. Drugi tim mjera odnosi se na indirektno smanjenje izdataka za potrošnju energije povećanjem nivoa znanja i informiranost građana. I treći tip mjera doprinosi direktnom smanjenju izdataka domaćinstava za energiju, fokusiranjem na smanjenje potrošnje energije, poput npr. energetske efikasnosti stambenih objekata i kućanskih uređaja, korištenje obnovljivih izvora energije te time ujedno doprinijeti pozitivnim efektima na okoliš i održivi razvoj. U četvrtom dijelu je opisan akcioni plan i način praćenja implementacije strategije. U Aneksu je data SWOT analiza i tabela grupa domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom.

Metodološki pristup izrade strategije

Izrada Strategija za smanjenje energetske siromaštva dio je treće faze projekta (*Faza energetske efikasnosti III*) *“Inovacije u energetskej efikasnosti i obnovljivoj energiji za bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i smanjenje siromaštva”*, koji implementira Centar za ekologiju i energiju (CEE) Tuzla u saradnji sa Caritas Švicarske (CaCH).

Metodološki pristup izradi Strategije urađen je u skladu sa „Smjernicama za planiranje smanjenja energetske siromaštva za jedinice lokalne i regionalne samouprave”, izrađenih u okviru projekta CO-EMEP, Preporuci komisije (EU) 2020/1563 o energetskej siromaštvu, Direktivi o energetskej efikasnosti 2012/27/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o energetskej efikasnosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ, Direktivi o električnoj energiji Direktiva (EU) 2019/944 Evropskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU, te Mišljenju Stručna grupe za zapošljavanje, socijalna pitanja i privredu SOC/717 Rješavanje problema energetske siromaštva i otpornost EU-a: izazovi iz privredne i socijalne perspektive.

Dokument je uzeo u obzir i mjeru 2.5.5. Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetske siromaštva, sadržane u Prioritetu 2.5. Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, Strategije razvoja Federacije Bosne i Hercegovine u kojoj se navodi „Da bi se osiguralo minimalno, finansijski pristupačno i pouzdano snabdijevanje energijom tj. da „niko nije zapostavljen“ u ovoj oblasti, treba planirati i provoditi programe socijalne zaštite ugroženih kupaca primjenom koncepta smanjenja energetske siromaštva, što između ostalog, podrazumijeva i podršku za poboljšanje energetske efikasnosti, te razmatranje, izradu i implementaciju socijalnog akcionog plana u oblasti energetike u FBiH“.

Prilikom izrade Strategije vođeno je računa da se svi postupci vode u skladu sa Uredbom o izradi strateških dokumenta U Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj: 74/19) definisana je metodologija kojom su propisani koraci u procesu izrade i sadržaj strateških dokumenata. U početnoj fazi procesa izrade Strategije, potpisan je Sporazum sa gradonačelnikom Grada Gradačac, Broj: 02/11-2-3057/23 na osnovu kojeg je formirana radna grupa za izradu Strategije sastavljena od predstavnika lokalne samouprave i centra za socijalni rad koja je usmjeravala dinamiku i proces izrade Strategije.

Proces izrade Strategije počeo je analizom svih strateških i drugih dokumenata koji su bili dostupni (europski, regionalni, državni, federalni, kantonalni), a koji tretiraju oblast energetske siromaštva. Potom su uslijedile radionice u okviru kojih je urađena je početna situaciona analiza, te produbljena situaciona analiza sa SWOT matricom. Tokom narednih radionica raspravljalo se o prijedlozima vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera za rješavanje pitanje energetske siromaštva. Na osnovu toga izrađen je akcioni plan. U toku izrade Strategije kontinuirano su vođene konsultacije sa svim učesnicima procesa.

Obrazloženje energetske siromaštva

Pitanja upotrebe energije, životne sredine i siromaštva su veoma tijesno povezana i nalaze se u međuzavisnom odnosu. Sposobnost domaćinstva da priušti potrebnu količinu energije pokazuje samo jedan segment složenih međuzavisnosti između energije, životne sredine i siromaštva.

U svijetu ne postoji jedinstvena definicija niti metodologija za utvrđivanje koje grupacije stanovništva spadaju u energetske siromašne populacije. Pojedine evropske zemlje primjenjuju definicije prilagođene njihovim životnim uslovima. U Bosni i Hercegovini ne postoji jasna definicija energetske siromaštva, niti metodologija i indikatori za utvrđivanje i praćenje energetske siromaštva.

Energetsko siromaštvo predstavlja veoma širok pojam. Tretira se kao višedimenzionalan problem koji proizilazi iz nepostojećih/inefektivnih socio-ekonomskih šema, a što je dodatno popraćeno neadekvatnim sistemima proizvodnje i potrošnje energije. Prelazak na liberalizovano energetske tržište, bez uspostavljenih mehanizama zaštite potrošača i kontinuirani rast cijena energenata predstavlja poseban problem u državama gdje je cijena energenata bila regulisana i subvencionirana od strane države.

Dvije najčešće korištene definicije energetske siromaštva u naučnoj literaturi su: „Domaćinstvo je energetske siromašno ukoliko bi trebalo trošiti više od 10 % svojih prihoda da održi dom adekvatno toplim”, „Nemogućnost zagrijavanja doma i podmirivanja osnovnih energetske potrebe do društveno i materijalno potrebnog nivoa” uz „narušeno fizičko i mentalno zdravlje i smanjenje mogućnosti učestvovanja u aktivnostima zajednice”².

Jedan od definicija energetske siromaštva kaže da ono predstavlja "Situacije, gdje domaćinstva ili pojedinci, nisu u mogućnosti da sebi priušte osnovne energetske usluge kao što su grijanje, hlađenje, kuhanje, rasvjeta, transport i dr., a koje garantuju normalne/pristojne uslove života, usljed (a) niskih primanja, (b) visokih cijena različitih energenata i (c) male energetske efikasnosti objekata u kojima se živi.”³

Evropska komisija donijela je Preporuke o energetske siromaštva koje uključuju tri pokazatelja koja se koriste za opisivanje i mjerenje energetske siromaštva u EU: nemogućnost adekvatnog zagrijavanja doma; dospjele neplaćene obveze po računima za energiju i prisutnost krova koji propušta, vlažnih zidova, podova ili temelja, ili truleži u prozorskim okvirima ili podu.

Energetsko siromaštvo je stoga kompleksni problem koji zahtijeva interdisciplinarni pristup različitih sektora: energetike, sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema itd.

U ključne uzroke energetske siromaštva su spadaju: rast cijena energije, uključujući i upotrebu relativno skupih energenata, pad prihoda domaćinstva i osobno siromaštvo, te degradacija stambenog fonda (loša energetska efikasnost) koji se ne obnavlja u onoj mjeri u kojoj bi mogao ili trebao. Sve navedeno čini začarani krug uzorka i posljedica: energetske neefikasnost građevina; nizak nivo prihoda, odnosno osobno siromaštvo; isključenja iz energetske mreže; gubitak doma uslijed nepodmirivanja troškova (stambeni kredit, režijski troškovi...); narušeno fizičko i mentalno zdravlje te kvaliteta života; društvena marginaliziranost i izolacija; drugi relevantni uzroci (nizak stupanj obrazovanja, nezaposlenost...).

Energetsko siromaštvo je rezultat većeg broja uticaja od kojih treba posebno izdvojiti sljedeće: (1) Slabe energetske performanse objekata (građevinski materijal, krovni pokrivač, nekvalitetni prozori i vrata...), što je u najvećem broju karakteristika starijih objekata, ali i novijih koji su građeni bez poštovanja Uslova i tehničkih normativa za projektovanje stambenih zgrada i stanova; (2) Niski

¹ B. Boardman, Fixing Fuel Poverty: Challenges and Solutions. Earthscan, 2010.

² S. Buzar, Energy Poverty in Eastern Europe: Hidden Geographies of Deprivation. Ashgate Publishing, Ltd., 2007.

³ "Overview report on the energy poverty concept" Eszter Turai (MRI), Senta Schmatzberger (BPIE), Rutger Broer (BPIE), 2021, www.comact-project.eu

prihodi nedovoljni za nabavku potrebnih energenata; (3) Nekvalitetna i energetska neefikasna lokalna ložišta (na primer, peć „smederevac“) i korištenje sirovog drveta, koja emituju zagađujuće gasove u unutrašnji prostor i/ili imaju velike toplotne gubitke; (4) Velike zdravstvene i druge javne štete koji nastaju u procesu proizvodnje energije iz fosilnih goriva; (5) Nekvalitetan ogrjevni materijal (niskokalorični i zagađujući ugalj, loženje otpadnih materijala...); (6) Visoke cijene daljinskog grijanja koje su posljedica disfunkcionalnih tehničkih i tehnoloških sistema daljinskog grijanja i visoke cijene energenata. Pored ovih uticaja, energetska siromaštvo posmatrano iz ugla (negativnih) učinaka na zdravlje ljudi i životnu sredinu je direktno povezano sa radom termoelektrana na ugalj i posljedicama koje emisije iz termoelektrana imaju na zagađenje humane i prirodne sredine.⁴

U kontekstu energetske siromaštva i isključenosti energetska najranjivije kategorije (ugroženima) se smatraju oni potrošači energije koji po svojim sociodemografskim obilježjima i energetskim pokazateljima koji se vežu na njihovo domaćinstvo imaju veću vjerovatnost da budu energetska siromašni od opće populacije. Energetskim siromaštvom su najteže pogođeni građani s niskim prihodima, kao što su najsiromašniji radnici (siromašni zaposleni), penzioneri s niskim primanjima, studenti, mlade odrasle osobe, porodice s mnogo djece i samohrani roditelji, kao i stanovništvo u nepovoljnom položaju koje je ionako izloženo velikim stopama siromaštva (socijalno ugroženi), što obuhvaća i osobe s invaliditetom, starije osobe, etničke manjine posebno romska manjina. Pored toga žene su izloženije većem riziku od energetske siromaštva i njegovim posljedicama zbog toga što u prosjeku primaju niže plaće, ali i zato što u većoj mjeri ovise o grijanju i hlađenju u domaćinstvima jer više vremena provode kod kuće zbog pružanja brige o porodici.

Posljedice energetske siromaštva na kvalitet života domaćinstva su višestruke i, bez izuzetka, negativne: (i) zdravstveni problemi izazvani niskim temperaturama u stanu, (ii) visok stepen unutrašnje zagađenosti prostora – *indoor pollution* – što direktno utiče na povećan stepen obolijevanja i smrtnosti tokom zimskih mjeseci u domaćinstvima sa nekvalitetnim lokalnim ložištima, (iii) smanjenje grijne površine stana odnosno broja prostorija koje se griju, (iv) umanjeње higijenskih standarda i navika zbog hladnoće u kupatilu tokom zimskih mjeseci, (v) pogoršanje uslova stanovanja, uslova za učenje, odmor, praktikovanja kulturnih navika i socijalne interakcije zbog smanjenja grijne površine odnosno prostora stana koji se može koristiti na komforan način, (vi) odricanje ili redukovanje mnogih drugih potreba zbog visokog učešća izdataka za energiju u ukupnom prihodu domaćinstva (hrana, lijekovi, obrazovanje...).

Sumarno, siromašna domaćinstva, ali i ona sa tzv. srednjim prihodima, prinuđena su na različite vidove uštede energije u okolnostima termički slabo izolovanih stambenih objekata i visoke potrošnje energenata za zagrijevanje stanova. Negativni efekti energetske siromaštva posebno se očituju u ranjivim društvenim grupama – domaćinstva sa malom djecom, domaćinstva sa hronično bolesnim članovima, staračka domaćinstva, nezaposleni, domaćinstva ispod ili na granici siromaštva.

Energetska siromaštvo u EU i BiH

Evropska unija

U preporuci Evropske komisije (EU) 2020/1563 o energetskom siromaštvu⁵ navodi se da energetska siromaštvo označava situaciju u kojoj domaćinstva nemaju pristup osnovnim energetskim uslugama. Gotovo 34 miliona Europljana 2018. nije moglo priuštiti primjereno grijanje u domaćinstvu, zbog čega je energetska siromaštvo velik problem za EU. U evropskom stupu

⁴ Vidjeti Stuck in the Past. Energy, Poverty and Environment – Serbia and Montenegro. UNDP, Belgrade, 2004.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1563>

socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija zajednički potpisali 17. novembra 2017., energija se navodi kao jedna od osnovnih usluga kojoj svatko ima pravo pristupa.

Podrška pristupu takvim uslugama mora biti dostupna onima kojima je potrebna. Kako se navodi u preporuci, odgovarajuće grijanje, hlađenje, rasvjeta i električna energija za napajanje kućanskih aparata osnovne su usluge neophodne za dostojanstven životni standard i zdravlje. Pristup energetske usluge ključan je za socijalnu uključenost. Rješavanje problema energetske siromaštva stoga potencijalno može donijeti višestruke koristi, uključujući smanjenje izdataka za zdravstvo, smanjenje onečišćenja zraka (zamjenom neprikladnih izvora toplinske energije), poboljšanje ugode i dobrobiti te olakšanje za kućni budžet. Te bi koristi zajednički izravno potaknule privredni rast i blagostanje u Evropskoj uniji.

Energetsko siromaštvo ključni je pojam konsolidiran u zakonodavnom paketu pod nazivom „Čista energija za sve Evropljane”, kojim se želi olakšati pravedna energetska tranzicija.

Na temelju Direktive o energetskej efikasnosti 2012/27/EU⁶ Evropskog parlamenta i Vijeća, države članice obvezne su uključiti potrebu za smanjenjem energetske siromaštva u svoje obveze povezane s energetskej efikasnošću. Energetska efikasnost jedna je od pet dimenzija europske Energetske unije. Kroz princip „Prvo energetska efikasnost“ (engl. Energy efficiency first), Europska unija je prepoznala i potvrdila da je upravo energetska efikasnost europski najznačajniji izvor energije.

Kako je sažeto navedeno u uvodnoj izjavi 59. preinačene Direktive o električnoj energiji⁷, do energetske siromaštva dolazi zbog kombinacije niskih primanja, visokih troškova energije i loše energetske efikasnosti domova. Riječ je o vrlo složenom pitanju na koje utiču nestabilne cijene na energetskej tržištu i loša energetska efikasnost, posebno u pogledu svojstava zgrada, u kombinaciji s čitavim nizom socioekonomskih faktora povezanih s općim siromaštvom i problema povezanih sa sistema posjeda nekretnina. Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere za zaštitu ugroženih i energetske siromašnih kupaca u kontekstu unutarnjeg tržišta električne energije. Takve se mjere mogu razlikovati zavisno o posebnim okolnostima u predmetnim državama članicama i mogu uključivati mjere socijalne ili energetske politike koje se odnose na plaćanje računa za električnu energiju, ulaganje u energetskej efikasnost stambenih zgrada ili zaštitu potrošača poput zaštitnih mjera protiv isključivanja. U slučajevima u kojima se univerzalne usluge također pružaju malim poduzećima, mjere kojima se osigurava pružanje univerzalnih usluga mogu se razlikovati zavisno o tome jesu li te mjere namijenjene kupcima iz kategorije domaćinstvo ili malim poduzećima (58).

Račune za režije, uključujući račune za energiju, 2018. nije moglo redovito plaćati 6,8 % ljudi koji žive u privatnim domaćinstvima u EU-u (30,3 miliona ljudi) te su oni bili izloženi riziku od isključenja iz energetske mreže. U istom razdoblju 7,3 % stanovništva EU-a (37,4 miliona ljudi) nije imalo ugodnu temperaturu okoline u svojim domovima.

S tim u vezi Evropska komisija preporučuje da države članice razviju sistemski pristup liberalizaciji energetskej tržišta u cilju podjele koristi među svim dijelovima društva, posebno onima kojima je to najpotrebnije, te razviju mjere za rješavanje problema energetske siromaštva koje se temelje na uskoj saradnji svih nivoa uprave, posebno omogućavajući usku saradnju regionalnih i lokalnih vlasti s jedne strane te organizacija civilnog društva i subjekata iz privatnog sektora s druge strane.

---

⁶ [untitled \(europa.eu\)](#)

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0944>

Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini⁸ ne postoji jasna definicija energetske siromaštva, kao ni metodologija i indikatori za utvrđivanje i praćenje energetske siromaštva, tako da ne postoji ni regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

Nedostaju politike koje su posebno usmjerene na problematiku energetske siromaštva kao sastavnog dijela održivog razvoja u procesu energetske tranzicije. Pojedine javne politike samo dijelimično tretiraju ugrožene potrošače. Određeni napredak je postignut u pogledu zaštite ugroženih potrošača energije u najnovijim verzijama Zakona o električnoj energiji Republike Srpske iz 2020. godine i Zakona o električnoj energiji Federacije Bosne i Hercegovine iz 2013. godine. Međutim, u oba slučaja relevantni podzakonski akti, programi i propisi tek treba da se uspostave. Pojmovi kao što su energetske ranjivost i energetske zaštićeni potrošači se u dokumentima koriste naizmjenično i razlikuju se po značenju među entitetima, što će vjerovatno učiniti provođenje mjera za suzbijanje energetske siromaštva složenijim.

Stanja kao što su energetska siromaštva i energetska ranjivost prepoznati su u Okvirnoj energetske strategiji BiH do 2035. godine, u novoj Strategiji razvoja Federacije BiH 2021.-2027. godina i u Strategiji razvoja energetske sektora Republike Srpske do 2035. godine. U pomenutim dokumentima je navedeno da je povećanje energetske efikasnosti ključni alat za iskorjenjivanje energetske siromaštva (u dijelu potrošnje električne energije i zagrijavanja domaćinstava). Međutim, još uvijek nedostaju ključni dokumenti za daljnja poboljšanja i direktniji pristup u smislu zakona i podzakonskih akata. Zakon o energetske efikasnosti Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", br. 22/17) ne spominje ranjive potrošače.

U Zakonu o električnoj energiji Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH", br. 66/2013, 94/2015, 54/2019) navodi se da će Vlada Federacije izraditi i usvojiti Program zaštite ugroženih potrošača električne energije koji pripadaju kategoriji domaćinstava. Izrada navedenog programa počela je 2005. godine ali nikada nije finalizirana, jer su nadležni organi obrazložili da nije bilo osnova za izradu dokumenta u odsustvu demografsko-socijalne karte.

U Zakonu o električnoj energiji Republike Srpske ("Sl. Glasnik RS", br. 68/20) definisan je energetske zaštićeni potrošači, ali sa aspekta socijalno ugroženih potrošača, te je sama implementacija prebačena na lokalne zajednice. Ovim zakonima, energetska ranjivost ostaje usko povezana sa socijalnom ugroženošću, pa se ovaj izazov prenosi na institucije nadležne za socijalnu zaštitu, kao i ministarstva zadužena za socijalnu politiku (na kantonalnom nivou), u kontekstu zaštićenih potrošača.

Zakon o električnoj energiji Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 27/2021) ne spominje ugrožene potrošače energije, ali u Brčko distriktu postoje programi za subvencioniranje računa za električnu energiju za socijalno ugrožene potrošače.

Tačan podatak o broju energetske siromašnih domaćinstava ne može se utvrditi, međutim, na osnovu pojedinih pokazatelja, taj broj zasigurno premašuje 50% od ukupne populacije. Postojeće procjene ukazuju da 69% domaćinstava u BiH troši više od 10% svog dohotka za plaćanje računa za električnu i toplotnu energiju, i prema jednoj od postojećih definicija spadaju u energetske siromašnu populaciju stanovništva. Identifikovanje energetske siromašnih domaćinstava u BiH nije moguće bazirati samo na ovom kriteriju, već se moraju primijeniti dodatni kriteriji. U najugroženije grupacije stanovništva, koje su podložnije energetske siromaštva, spadaju primaoci socijalne pomoći, jednoroditeljske porodice sa više djece i osobe sa invaliditetom. Penzioneri su također suočeni sa posljedicama energetske siromaštva češće nego domaćinstva u kojima su pojedini članovi zaposleni, obzirom da imaju drugačije životne navike.

---

⁸ Vidi više u „Suzbijanje energetske siromaštva u Bosni i Hercegovini – prvi korak energetske tranzicije“ dostupno na https://osfbih.org.ba/images/News/NewsDocs/Energetsko_siromastvo_policy_paper.pdf

Nacrt dokumenta Integrirani nacionalni klimatski i energetska plan Bosne i Hercegovine, koji je pripremljen 2020 godine, i koji je još u procesu usvajanja, samo generalno uključuje energetska siromaštvo, i definiše ciljeve u ovoj oblasti. Usvajanjem dokumenta na državnom nivou bi se kreirali uslovi za uspostavljanje politika o energetska siromaštvo, na svim nivoima vlasti u BiH.

Odgovor na energetska siromaštvo

Mjerenje energetska siromaštva

U praksi, postoje tri najčešće korištene metode za određivanje načina na koji se mjeri energetska siromaštvo. Svaka od ovih metoda potencijalno daje različite rezultate za nivo energetska siromaštva i svaka može uticati na to kako aktivnost treba da bude usmjerena.

Na terenu se energetska siromaštvo utvrđuje kombinacijom objektivnih i subjektivnih kriterija, te društvenim konsenzusom oko razgraničenja između domaćinstva kojima je potrebna pomoć zajednice zbog energetska siromaštva i onih kojima nije. Naravno da je to razgraničenje često porozno i podložno daljnjim revizijama pod novim spoznajama o energetska siromaštvo.

Subjektivni kriteriji dijele se u procjene članova kućanstva („ne mogu prikladno zagrijati prostorije“) i procjene socijalnih radnika („prostorije nisu prikladno zagrijane, djeca su pothlađena“).

Članovi domaćinstva uglavnom izražavaju nedovoljnu zagrijanost prostorija u hladnim razdobljima ili nemogućnost podmirivanja računa za energente kako bi postigli dovoljnu zagrijanost prostorija. Međutim, također je moguće da se plaćanjem prikladne potrošnje energije, npr. za zagrijavanje prostorija, ugrožavaju drugi nužni životni troškovi: prehrana, školovanje, učestvovanje u zajednici itd. U takvim slučajevima dolazi do objektivnog prihodovnog siromaštva, čak i ako su nominalno životne prostorije zagrijane na temperaturu od 21°C ili više. Konačno, moguće je da do takve potrošnje dolazi zbog neefikasnosti sistema grijanja ili drugih energetska sistema, gdje se puno energije gubi u okolišu, a pritom se ne postiže željena kvaliteta života.

Subjektivne procjene socijalnih radnika uspoređuju sporno domaćinstvo s ostalim domaćinstvima u zajednici, i u saradnji s porodičnim liječnikom, procjenjuju ugrožava li nedostupnost energenata zdravlje ukućanima i njihovo punopravno učestvovanje u zajednici. Socijalni radnici mogu procijeniti nedostupnost i drugih energenata osim grijanja, npr. količinu vlage u prostorijama, nedovoljno svjetla za obavljanje školskih i profesionalnih aktivnosti i sl. U takvim situacijama, oni mogu upozoriti na potrebu ublažavanja specifično energetska siromaštva ukućana, iako se vjerojatno radi o domaćinstvima koja se bore sa siromaštvo općenito.

Objektivni kriteriji energetska siromaštva dijele se na finansijske i nefinansijske. Nefinansijski kriteriji uključuju opće stanje domaćinstva te se temelje na mjerama kao što su prosječna dnevna temperatura, vlažnost zidova i namještaja, skladištenje i pospremanje hrane, pripremanje hrane, mogućnost rashlađivanja u razdobljima visoke temperature i sl. Finansijski kriteriji s druge strane su stvarni plaćeni trošak za potrošnju energije u domaćinstvu. Najčešće domaćinstva čiji finansijski izdatak za energiju u određenom razdoblju prelazi prosjek finansijskih izdataka za energiju domaćinstava u regiji, a spomenuti finansijski izdatak za energiju čini ta domaćinstva službeno siromašnima nazivamo energetska siromašnim domaćinstvima. Takva su domaćinstva dakle energetska siromašna čak i onda kada im npr. dnevna temperatura prostorija prelazi 21°C u hladnim razdobljima.

U osnovne metode provjere energetska siromaštva spadaju:

Metod rashoda - Metoda rashoda za izračunavanje energetska siromaštva sagledava udio prihoda domaćinstva (neto troškova stanovanja) koji je namijenjen zadovoljavanju energetska potreba. Ako domaćinstvo treba da potroši više od 10% svog prihoda na energiju, smatra se da je u energetska siromaštvo, pri čemu se ozbiljnost energetska siromaštva povećava kako se povećava udio prihoda koji se troši na energiju. Izvori podataka koji se koriste za prikupljanje dokaza

o potrošnji domaćinstava se također prikupljaju relativno rijetko, što otežava praćenje napretka u borbi protiv energetske siromaštva. Osim toga, neki ljudi mogu imati visoke prihode, ali odluče da žive u domu koji je posebno energetski neefikasan. Iako ovi ljudi troše više od 10% svog prihoda na energiju, ne može se reći da su u osnovnoj deprivaciji i stoga nisu problem politike energetske siromaštva.

Subjektivna metoda - Subjektivna analiza energetske siromaštva postavlja ispitanicima niz pitanja kako bi utvrdili da li su morali bez grijanja ili su živjeli u nedovoljno grijanom domu. Međutim, samoprocjena energetske siromaštva može dati pogrešne utiske kreatorima politike o obimu energetske siromaštva.

Subjektivna kvalitativna procjena drugih – stručnjaka iz službi socijalne zaštite npr. socijalnih radnika u saradnji sa drugim odgovarajućim službama.

Objektivna metoda - Objektivna metoda izračunavanja energetske siromaštva nastoji da modelira ono što tipično domaćinstvo mora potrošiti na energiju da bi se njihov dom zagrijao prema preporučenim normama Svjetske zdravstvene organizacije i upoređuje to sa onim što znamo o prihodima domaćinstva kako bi pokušali odrediti izloženost domaćinstva energetskom siromaštvu.

Model niskog prihoda/visokih troškova - Razvijen od strane Londonske škole ekonomije i zvanično usvojen od strane Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za upotrebu u Engleskoj i Velsu, model niskih prihoda/visokih troškova je pokušaj da se pozabave ograničenjima čistog modela energetske siromaštva zasnovanog na potrošnji. Prema ovom modelu da bi se razmatralo u energetskom siromaštvu, domaćinstvo mora imati i nizak prihod i suočiti se sa visokim troškovima energije (definisanim kao dvostruki medijan troškova energije). Ovo je pokušaj da se osigura da statistika o energetskom siromaštvu ne obuhvati ona domaćinstva koja nisu siromašna prihodima, ali odluče da žive u domu sa niskom energetskom efikasnošću.

Pokazatelji energetske efikasnosti se mogu podijeliti u četiri grupe:

- (a) pokazatelji kojima se trošak energije uspoređuje s dohotkom: energetsko siromaštvo kvantificira se usporedbom iznosa koji domaćinstva troše na energiju s njihovim dohotkom (npr. postotak ili broj domaćinstva koja troše više od određenog udjela svojeg raspoloživog dohotka na domaće energetske usluge);
- (b) pokazatelji koji se temelje na samoprocjeni: domaćinstvo se direktno pita u kojoj mjeri smatraju da si mogu priuštiti energiju (npr. mogu li svoj dom dovoljno ugrijati zimi i dovoljno rashladiti ljeti);
- (c) pokazatelji koji se temelje na direktnim mjerenjima: tim se pokazateljima mjere fizikalne varijable kako bi se utvrdila primjerenost energetskih usluga (npr. sobna temperatura);
- (d) indirektni pokazatelji: energetsko siromaštvo mjeri se pomoću povezanih faktora, kao što su dospjele neplaćene obveze za režije, broj isključenja i kvaliteta stambenog objekta.

Rješavanje energetske siromaštva mjerama energetske efikasnosti

Hvatanje u koštac sa oskudicom u energiji i poboljšanje kvaliteta unutrašnje sredine domaćinstava sa malim prihodima moguće je izvesti putem sljedećih akcija i mjera koje doprinose ostvarenju tri različita cilja⁹: a) smanjiti cijene energije za domaćinstvo; b) poboljšati energetsku efikasnost u zgradama nastanjenim najosjetljivijim domaćinstvima, uključujući neophodno ulaganje napora u obučavanje domaćinstava za racionalno korištenje energije i njenu uštedu; c) rad na socijalnom polju, povećavajući koliko je moguće male prihode.

Analiza potrošnje energije i uticaji na zdravlje pokazuju da postoji hitna potreba za propagiranjem najpogodnijih tehnologija za uštedu energije za populaciju sa malim prihodima. Osim toga, te mjere treba da budu što je moguće rentabilnije. Različite zemlje Evropske unije imaju različite strategije i

---

⁹ The European Fuel Poverty and Energy Efficiency Project, Good practices experienced in Belgium, Spain, France, Italy and United Kingdom to tackle fuel poverty, 2008.

prioritete, već prema klimatskim odlikama i tipologiji zgrada. Uspješnost u postizanju energetske efikasnosti u domaćinstvu sa malim prihodima zavisice od polaznog nivoa energetske efikasnosti i toplotne ugodnosti, opsega poboljšanja efikasnosti i od toga da li su te mjere pristupačne domaćinstvu ili nisu. Sve one bi trebalo da doprinesu potencijalu intervencija u cilju poboljšanja energetske efikasnosti koje utiču na promjene u zdravlju članova domaćinstva.¹⁰

Energetska efikasnost treba imati primat u borbi protiv energetske siromaštva jer doprinosi smanjenju potrošnje energije, izdataka za energiju i emisija stakleničkih plinova te potiče razvoj lokalne privrede. Realizacija mjera energetske efikasnosti ima pozitivne uticaje na zdravlje (uklanjaju se vlaga, stalni propuh i plijesan) te se općenito povećava ugoda stanovanja.

Na bazi iznesenog, kao najrentabilnijim i efikasnim tehnologijama za domaćinstva sa malim prihodima, predlažu se: a) poboljšanje omotača zgrada, b) tehnike pasivnog grijanja i hlađenja, i c) poboljšanje servisiranja zgrada (kao što je zamjena grijnih sistema, rekuperacija toplote i sl.).

Poboljšanje omotača zgrade - Neodgovarajuća izolacija, jednostruki prozori i loša zaštita od promahe – razlozi su prisustva vlage, buđi i promahe, koji stvaraju veliki broj zdravstvenih problema. Zbog toga domaćinstva sa malim prihodima treba da poboljšaju izolaciju komponenata omotača, tj. zidova, krovova, zastakljenja, itd.

Tehnologije pasivnog korištenja sunčeve energije - Usvajajući pasivne tehnologije, povećanje sunčevih dobitaka je potrebno u severnim evropskim zemljama, dok je smanjenje potrebno u zemljama južne Evrope. Međutim, da bi se u potpunosti smanjili uticaji na sredinu, neophodne su još dvije mjere za ostvarenje energetske efikasnosti (električna efikasnost), ili pogodnosti (podmirenje preostalih energetskih potreba obnovljivim izvorima energije).

Poboljšanja u servisiranju zgrada i upravljanju energijom u njima - Poboljšanje efikasnosti servisiranja zgrada u kojima žive stanari sa malim prihodima, uglavnom se svode na zamjenu sistema za grijanje. Kada se govori o servisiranju zgrada, treba pomenuti i koncept upravljanja energijom u društvenim stanovima i domaćinstvima sa malim prihodima. Pametni mjerači mogu imati ključnu ulogu u monitoringu društvenih stanova.

Podrška prihodima onih koji žive u energetsom siromaštvu

Održavanje podrške za prihod domaćinstva je snažno povezano sa osnovnom uskraćenošću. Dakle, podrška prihodima igra veoma važnu ulogu u ograničavanju efekata energetske siromaštva.

Ovaj mjera opisuje podršku i mjere koje su dostupne kako bi se pomoglo ljudima u energetsom siromaštvu da podmire i upravljaju svojim računima za energiju i radnje koje se poduzimaju kako bi se pomoglo ugroženim potrošačima da iskoriste mogućnosti za aktivno upravljanje i smanjenje energetskih troškova. Cijena energije je važan faktor koji doprinosi energetsom siromaštvu. Poteškoće u podmirivanju troškova energije mogu dovesti do toga da ukućani ne koriste dovoljno energije za održavanje adekvatnog grijanja svog doma, što može dovesti do dugoročnih zdravstvenih i socijalnih problema. Iako poboljšanje energetske efikasnosti doma može smanjiti račune domaćinstva za energiju, ne može ih eliminirati. Stoga je prepoznato da poboljšanja energetske efikasnosti moraju biti dopunjena odgovarajućom podrškom dohotka za one koji su u riziku od energetske siromaštva.

Direktna finansijska pomoć je mjera koja treba da ide paralelno ali isključivo za najugroženije i to do momenta kada energetske siromašno domaćinstvo ne postigne energetske efikasnost, s obzirom na to da samo finansijske mjere ne omogućavaju korisnicima siguran izlazak iz energetske siromaštva te da se njome djeluje isključivo na ublažavanje problema bez dugoročnog efekta na uzroke energetske siromaštva.

---

¹⁰ Liddell, C. and C. Morris, Fuel poverty and human health : A review of recent evidence, Energy Policy, vol. 38, no. 6, 2010, pp. 2987–2997.

Ovaj pristup obično uključuje direktnu finansijsku podršku - odbitke na mjesečnim računima za energiju, direktne finansijske naknade ili finansijske transfere s ciljem smanjenja ukupnog tereta računa za energiju za domaćinstva i zaštite od isključenja komunalnih usluga.

Direktna finansijska pomoć u vidu smanjenja iznosa računa za energiju je kratkoročno efikasna ali neodrživa mjera gdje se samo sufinanciraju troškovi energije u vidu smanjenja tereta računa za energente te ne pruža dugoročno rješenje problema, odnosno ne doprinosi suzbijanju uzroka i ne umanjuje štetne utjecaje na zdravlje i okoliš koji proizlaze iz energetske neimaštine. Međutim ovakav vid mjere je neophodan za ona domaćinstva koja se trenutno nalaze u teškoj materijalnoj situaciji i za koja nije sigurno da ne mogu obezbijediti osnovne energetske usluge bez finansijske pomoći sistema socijalne politike.

Strateška platforma

Situaciona analiza

Podaci na osnovu kojih je sačinjena situaciona analiza prikupljeni su iz više izvora, a najveći broj istih preuzet je sa web stranice Federalnog zavoda za statistiku, rezultata zadnjeg popisa stanovništva (Knjige popisa 01-08), te podaci iz evidencija Grada Gradačac, Ju Centar za socijalni rad Gradačac, JU Službe za zapošljavanje TK-a, kao i dr. relevantni podaci.

Demografska struktura stanovništva

Prema popisu stanovništva iz 2013. godine na području Grada Gradačac je živjelo 39,340 stanovnika, dok je prema procjenama Federalnog zavoda za statistiku u 2023. godini na području Gradačca živjelo ukupno 38,358 stanovnika, odnosno oko 2,5 % stanovnika manje u odnosu na godinu zadnjeg popisa stanovništva.

U narednoj tabeli su prikazane promjene starosne strukture stanovništva u Gradu Gradačac u periodu od zadnjeg popisa stanovništva u 2013. godini do procjene broja stanovnika od strane Federalnog zavoda za statistiku 2023. godine.

GRAD	GODINA	UKUPNO	0-14	15-64	65 I VIŠE
GRAD GRADAČAC	2013.	39,340	6,741	27,570	5,029
	2023.	38,358	5,637	26,341	6,380

Izvor: statistika.ba/fzs.ba

Upoređujući podatke iz posmatranog perioda može se zaključiti da je došlo do smanjenja broja djece i radno sposobnog stanovništva, dok se povećao broj osoba starijih od 65 godina života, što ukazuje na prisustvo trenda starenja stanovništva.

Prema podacima zadnjeg popisa stanovništva, u Gradu Gradačac evidentirano je 11,881 domaćinstava, od čega oko 22% čine četvoročlana domaćinstva, dok je najmanji broj domaćinstava sa 8 i više članova (oko 1%). Evidentirano je 1,672 samačkih domaćinstava (oko 14%).

	Ukupno	Porodična domaćinstva prema broju članova								Neporodična domaćinstva	
		Svega	2	3	4	5	6	7	8 i više	Samačka	Višečlana
GRADAČAC	11.881	10.010	2.473	2.342	2.661	1.352	809	247	126	1.672	199

Izvor: statistika.ba/fzs.ba (Popis stanovništva iz 2013. godine)

U urbanim dijelovima Grada Gradačac u vrijeme zadnjeg popisa stanovništva živjelo je 34% stanovništva, a 66% stanovništva živjelo u ruralnim dijelovima

Socijalna struktura stanovništva

Prema podacima Grada Gradačac za 2023. godinu ukupan broj zaposlenih iznosi 9,396, od čega je muškaraca 5,332, a žena 4,064, dok prema podacima Službe za zapošljavanje TK - Poslovnica Gradačac, ukupan broj nezaposlenih lica u novembru 2023. godine je iznosio 5,708 od čega je muškaraca 2,312, a žena 3,396. Broj penzionera u Gradačcu za vrijeme popisa stanovništva 2013. godine bio je 4,673, dok je broj istih u 2022. godinu iznosio 4,835.

JU Centar za socijalni rad Gradačac, čiji je osnivač Grad Gradačac, nosilac je socijalne i dječije zaštite na području Grada Gradačac. Djelatnost ustanove, koja je od posebnog društvenog interesa, kao dio ukupne socijalne politike, usmjerena je na obezbjeđenje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica, koje se nađu u stanju socijalne potrebe na području Gradačca. Izmjenama federalnog i kantonalnog zakona koji regulišu oblast socijalne i dječije zaštite utvrđeni su novi oblici socijalne zaštite za korisnike, što je dovelo do znatno povećanog broja korisnika i obima rada u odnosu na ranije. Naredne tabele pokazuju podatke o socijalno ugroženim kategorijama, te korisnicima iz sistema socijalne zaštite prema evidenciji JU Centar za socijalni rad Gradačac.

Socijalno ugrožene kategorije	Broj
Broj korisnika socijalne zaštite - ukupno	10,445
Broj primaoca bilo kojeg oblika socijalne pomoći	5,365
Broj materijalno ugroženih porodica koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje, materijalno neosigurane (s neriješenim materijalnim pitanjem)	673
Broj porodica s poremećenim porodičnim odnosima	187
Broj porodica samohranih roditelja	204
Broj porodica s neriješenim adekvatnim stambenim pitanjima	35
Broj porodica/roditelja spriječenih da obavljaju roditeljsku dužnost	15
Broj porodica/roditelja lišenih roditeljskih prava	0
Broj porodica čiji je član ometeni u fizičkom i psihičkom razvoju (osoba s invaliditetom)	175
Broj porodica čiji je član pokazuje društveno neprihvatljivo ponašanje (Sklone skitnji; Sklone prosjačenju; Sklone prostituciji; Sklone vršenju krivičnih djela...)	186
Broj porodica čiji je član hronično bolesna osoba	0
Broj porodica u stanju različitih socijalno - zaštitnih potreba	0
Broj djece bez oba roditelja	6
Broj djece nepoznatih roditelja	0
Broj djece napuštenih od roditelja	9
Broj djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama	10
Broj starijih osobe bez porodičnog staranja	18
Broj punoljetnih osoba nesposobnih za rad (do 65 godina - potpuno i trajno nesposobne za rad) bez sredstava za život	176
Broj osoba korisnika Javnih kuhinja	0
Broj osoba korisnika bilo kojeg vida humanitarne pomoći	622
Ostale osobe u stanju socijalne zaštite/potrebe	2,764

Izvor: JU Centar za socijalni rad Gradačac

Korisnici prava iz sistema socijalne zaštite	Broj
Stalna novčana pomoć	246
Lična invalidnina, naknada za pomoć i njegu od strane drugog lica i ortopedski dodatak – neratni invaliditet	826
Smještaj odraslih osoba u hraniteljskoj porodici – specijalizirano hraniteljstvo	1
Smještaj djece bez roditeljskog staranja u hraniteljsku porodicu	2
Djeca u ustanovama socijalne zaštite (SOS sela i domovi za djecu bez roditeljskog staranja)	15
Djeca u porodičnoj kući „Duga“	13
Civilne žrtve rata (lični invaliditet i porodice poginulih civila rata)	109
Smještaj odraslih lica u ustanove socijalne zaštite	17
Subvencija troškova prijevoza djece, učenika i studenata	52
Subvencija troškova dženaze/sahrane/pokopa	14
Jednokratna novčana pomoć	378
Dječiji dodatak	1,437
Dječiji dodatak sa djecu sa posebnim potrebama	50
Naknada porođajama u radnom odnosu	259
Zdravstvena zaštita - osobe preko 65. godine života	904
Zdravstvena zaštita – djeca do 6. godine života	83
Obrok za vrijeme nastave u osnovnom obrazovanju	63
Jednokratna novčana pomoć za roditelje sa troje i više djece	29
Obavezno zdravstveno osiguranje za lica u stanju socijalne potrebe za područje Grada Gradačac	194
Novčana naknada za vrijeme trudnoće – porođaja žene/majke koja je u radnom odnosu	259
Novčana pomoć nezaposlenoj porodilji	207
Dodatna novčana pomoć nezaposlenoj porodilji	207
UKUPNO	5365

Izvor: JU Centar za socijalni rad Gradačac

Geografske i stambene karakteristike

Geografski posmatrano Gradačac se nalazi na sjeveroistoku Bosne i Hercegovine u entitetu Federacija BiH, gdje teritorijalno pripada Tuzlanskom kantonu, koji zahvata površinu od 2.649 km², od čega Gradačac svojom teritorijom zauzima 218 km², odnosno 8,23% ukupne površine ovog Kantona. Grad Gradačac se na sjeverozapadu graniči sa opštinom Modriča (RS), gradom Brčko (BD BiH) i opštinom Pelagićevo (RS) na istoku, odnosno sjeveroistoku, gradovima Dobojom (RS) i Gračanicom (FBiH) na zapadu odnosno jugozapadu, te gradom Srebrenik (FBiH) na jugu. Gradačac se nalazi na 129 m nadmorske visine, na rječisci Gradašnici. U 2019. godini tadašnja općina Gradačac stiče status grada, te od tada nosi naziv Grad Gradačac.

Važnije meteorološke pojave zabilježene u periodu 1951.-2020. godina

Grad Gradačac	Srednje vrijednosti			Apsolutne vrijednosti	
	godišnja temp. zraka	zimski temp. zraka	ljetna temp. zraka	maximalna temperatura zraka (datum)	minimalna temperatura zraka (datum)
	10,9 °C	1,9 °C	21,0 °C	40,5 °C (24.7.2007)	-21,5 °C (31.1.1987)

Izvor: fzs.ba

Gradačac je sa svojom okolinom uvijek važio kao poznati voćarski kraj, te se svrstava u jedan od najvećih proizvodnih i trgovačkih centara voća u Bosni i Hercegovini, naročito šljive i trešnje a u posljednje vrijeme i jabuke. U zadnje dvije decenije grad Gradačac karakteriše razvoj industrijske proizvodnje po čemu postaje prepoznatljiv kao mjesto povoljno za investicije i područje sa veoma izraženom poduzetničkom inicijativom.

Mrežom magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva koji prolaze kroz naseljena mjesta grada, Gradačac je povezan sa susjednim općinama i gradovima Federacije BiH, RS i Brčko distrikta BiH, a najbliži aerodrom udaljen je oko 80 km (Tuzla). Blizina granice sa EU (24 km) predstavlja prednost s privrednog aspekta i jedna je od pogodnosti za privlačenja stranih investicija.

Na prostoru grada Gradačac naselja su raspoređena u 36 (trideset šest) mjesnih zajednica (MZ): Bagdale-Ahmetaši, Biberovo Polje, Bukva, Centar, Donja Međida, Gornja Međida, Grabov Gaj, Hrgovi Donji, Jasenica, Jelovče Selo, Kerep, Lukavac Gornji, Ledenice Donje, Ledenice Gornje, Mionica I, Mionica II, Mionica III, Mionica Centar, Međida Srednja, Novalići, Okanovići, Požarike, Rajska, Sibovac, Srnice Donje, Srnice Gornje, Svirac, Škorići, Toke, Tramošnica Gornja – Turić, Varoš, Vida I, Vida II, Vučkovci, Zelinja Donja i Zelinja Srednja.

Navedena naselja su gradskog urbanog tipa i seoskog ruralnog tipa (zbijena i razbijena), gdje od ukupne površine grada (218 km²), urbani dio zauzima površinu od 16,32 km² (7%), dok ruralni dio zauzima površinu od 201,68 km² (93%).

Energetske karakteristike

Prema podacima zadnjeg popisa stanovništva u gradu Gradačac je zagrijavana ukupno 11,521 stambena jedinica, od čega dominira sobno zagrijavanje, a 374 stambene jedinice se uopće ne griju.

Način zagrijavanja stambenih jedinica

Grad Gradačac	Sobno grijanje	Etažno /vlastito centralno grijanje	Centralno grijanje iz toplana	Ne grije se stambeni prostor	UKUPNO
	7971	3077	99	374	11521

Izvor: fzs.ba

Od navedenih 11,591 nastanjenih stambenih jedinica, uzimajući obzir vrstu energenta za zagrijavanje, na naftu i naftne derivate zagrijavane su 62 stambene jedinice, na prirodni plin 56, te na električnu energiju 381, dok su za ostale kao energenti za zagrijavanje korišteni drvo i ugalj.

Stanovništvo toplotnu energiju u najvećoj mjeri obezbjeđuje iz fosilnih goriva, manji broj stambenih objekata se zagrijava iz sistema korištenja obnovljivih izvora energije ili sistemom toplotne pumpe, a značajan broj stanovništva stanuje u objektima loših energetskih karakteristika.

Grad Gradačac u proteklom period nije provodio programe energetske efikasnosti u oblasti stanovanja u individualnim ili kolektivnim stambenim objektima. Implementiranim projektima energetske efikasnosti od strane Grada obuhvaćeni su samo pojedini objekti javnih ustanova i javnih preduzeća i dio javne ulične rasvjete i sl.

Projekti energetske efikasnosti i korištenje OIE u oblasti stanovanja su provodjeni od strane nadležnih kantonalnih ministarstava, putem javnih poziva. Ovi projekti su se odnosili na provođenje mjera zamjene kotlova na fosilna goriva kotlovima na pelet, ugradnju toplotnih pumpi, utopljanja objekata, zamjene stolarije i sl.

Povezanost strategije sa postojećem strateškim dokumentima i zakonima

Strategija smanjenja energetske siromaštava grada Gradačac je kompatibilna i u potpunosti doprinosi ostvarenju strateških ciljeva iz Strategije razvoja grada Gradačac (2023-2027. godina) i to u dva cilja:

Strateški cilj 2: Unapređen inkluzivan, prosperitetan i sadržajan život građana podržan od savremene i efikasne javne uprave u dijelu koji se odnosi na Prioritet 2.3. Osigurati dostupnost socijalne i zdravstvene zaštite u kojem se nastoji odgovoriti na specifične izazove i potrebe lica koja se nađu u stanju socijalne potrebe ili spadaju u neku od ranjivih kategorija.

Strateški cilj 3: Održiv infrastrukturni i prostorni razvoj usklađen sa okolišnim potrebama u dijelu koji se odnosi na Prioritet 3.3. Unaprijediti energetske efikasnosti i kvalitetu zraka koji uključuje aktivnosti koje stvaraju pretpostavke koje doprinose kvaliteti zraka na području grada, smanjenju potrošnje energije, veću energetske efikasnost i veću prisutnost korišćenja zelenih energija.

Strateška vizija i ciljevi utvrđeni ovom Strategijom smanjenja energetske siromaštava u potpunosti doprinose ispunjenju zakonskih obaveza lokalne zajednice i Javne ustanove Centar za socijalni rad Gradačac koje su utvrđene *Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom* – drugi prečišćeni tekst („Službene novine Tuzlanskog kantona", broj 18/23).

Strateška vizija

Detaljna situaciona analiza i kontekst izrade Strategije za smanjenje energetske siromaštava, u krajnjem upućuje na ključne strateške fokuse:

- Kako identificirati energetske siromašna domaćinstva ili kategorije stanovništva i pratiti stanje na lokalnom nivou;
- Kako smanjiti rizik od energetske siromaštava za energetske siromašna i domaćinstva koja su koja su u riziku programima socijalne zaštite;
- Kako unaprijediti znanje energetske siromašnih i domaćinstva koja su koja su u riziku o energetske siromaštava u rješavanju izazova s kojima se susreću;
- Kako smanjiti ili eliminirati energetske siromaštvo primjenom mjera energetske efikasnosti i održivosti i njihovom integracijom sa mjerama socijalne politike i socijalnog stanovanja.

Vizija predstavlja izjavu o željenoj promjeni u dugoročnoj razvojnoj perspektivi, čak i nakon predviđenog strateškog perioda. U definiranju vizije osnovni pristup je da energetska efikasnost treba imati primat u borbi protiv energetske siromaštava jer doprinosi smanjenju potrošnje energije, izdataka za energiju i emisija stakleničkih plinova te potiče razvoj lokalne privrede i ima pozitivne uticaje na zdravlje, dok je direktnu finansijsku pomoć neophodno pružati isključivo za najugroženije i to do momenta kada energetske siromašno domaćinstvo ne postigne energetske efikasnost.

Vizija Grada Gradačac u eliminisanju energetske siromaštava je:

„Energetske efikasna i održiva zajednica u kojoj niko nije energetske zapostavljen“

Vizija se temelji na ciljevima održivog razvoja u Bosni i Hercegovini i principu Agende 2030 za održivi razvoju „niko ne smije biti isključen“, kojim se teže eliminirati multidimenzionalni uzroci siromaštava i nejednakosti kao i diskriminacija u svim oblicima. Uvođenje tog principa u praksu zahtijeva mehanizme upravljanja i odgovornosti na svim nivoima, od lokalnog do međunarodnog, kako bi se osiguralo provođenje mjera za osiguravanje jednakosti.

Temeljni polazište Strategije za smanjenje energetske siromaštava, se zasniva na strateškom pravcu Okvira održivog razvoja BiH u dijelu Pametni rast „Zeleni rast i čista energija“ i Društvo jednakih mogućnosti koji potiče ispunjenje principa agende 2030. „niko ne smije biti zapostavljen“ čiji je cilj naveden u poglavlju „Ljudi“ osigurati dostojanstven i ravnopravan život u zdravom okruženju za sve građane Bosne i Hercegovine, razvojnih ciljeva i prioriteta Strategije razvoja

Federacije BiH, Povećati energetska efikasnost i smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost u kojem se propisuje mjera „Osigurati socijalne programe za smanjivanje energetskog siromaštva“, te Razvojne strategije Grada Gradačac.

Strategije za smanjenje energetskog siromaštva je alat za provođenje Agende 2030 i Ciljeva održivog razvoja, i Okvira održivog razvoja BiH na područje Federacije BiH. Istovremeno je i u funkciji realizacije Strategije razvoja Federacije kojom je predviđeno strateškim ciljem 2. Prosperitetan i inkluzivan razvoj, te strategije razvoja grada/općine.

Vizija razvoja predstavlja osnovu za utvrđivanje strateških ciljeva čijom će se realizacijom doprinijeti ostvarivanju vizije eliminiranja energetskog siromaštva, koji prožimaju sve ciljeve i snažno podržavaju energetska efikasna i održiva razvoj Grada Gradačac.

Strateški ciljevi

Strategija se temeljiti na priznavanju prava na energiju te su u njoj utvrđeni ambiciozni, ali realistični ciljevi za ostvarenje osnovnog stupa socijalnih prava, eliminisanje energetskog siromaštva i dostizanje ciljeva održivog razvoja u odnosu na osiguranje pristupa materijalno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve. Dugoročno njome bi se trebalo nastojati potpuno iskorijeniti energetska siromaštvo.

U funkciji ostvarivanja vizije utvrđeni su strateški ciljevi smanjenja energetskog siromaštva:

- **Strateški cilj 1. Ublažiti rizik energetskog siromaštva programima socijalne pomoći**
- **Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o prevenciji i prevazilaženju rizika energetskog siromaštva**
- **Strateški cilj 3. Smanjiti rizik energetskog siromaštva razvojem održivog, energetska efikasnog socijalnog stanovanja**

Uzimajući u obzir da je energetska siromaštvo rezultat društvenih, ekoloških, privrednih i geopolitičkih faktora, ono iziskuje *holistički pristup* u njegovom rješavanju, što podrazumijeva sveobuhvatnu analizu tog pitanja i potreba domaćinstava te uključivanje raznih aktera, od potrošača, socijalnih institucija (centara za socijalni rad), organizacija civilnog društva i preduzeća do regionalnih i lokalnih vlasti.

Strategija uključuje kako energetska tako i neenergetska mjere za uklanjanje temeljnih uzroka energetskog siromaštva i ublažavanje uslova za energetska siromašna i ranjiva domaćinstva. Njome se želi osigurati da mjere energetska efikasnosti i tranzicije budu osmišljene i provedene na pravedan, pravičan i uključiv način, tako da nitko ne bude zapostavljen niti isključen.

Indikatori i definicija energetskog siromaštva

Indikatori energetskog siromaštva su urađeni u skladu sa faktorima koji opisuju energetska siromaštvo koji se odnose na: ekonomski i socio-demografska faktore i energetska faktore.

U ekonomska i socio-demografska faktore ubrajaju se: Demografski aspekt (broj, spol i starost članova/ica domaćinstva); Finansijski aspekti (prihodi i troškovi energije); Zdravstveni aspekt (psihičko i fizičko zdravlje).

U energetska faktore ubrajaju se: Procjena energetska klase i ilustrativni indikatori (izolacija, vlaga, plijesan, propuh, sistem grijanja); Energetska usluge (grijanje, hlađenje, topla voda u domaćinstvu; kuhanje, rasvjeta, pranje i ostalo).

Za uspostavljanje indikatora energetskog siromaštva, odnosno definiranja prioritetnih ciljnih grupa, uspostavljeni su kriteriji prema sedam grupa i to: 1. energetska status objekta (izolacija, grijanje i električna energija), 2. energetska klasa objekta, 3. vlasništvo objekta, 4. vrsta stambena jedinice,

5. prihodovna strana – novčana podrška (socijalne naknade i pomoći), 6. ekonomski status domaćinstva, 7. socijalne kategorije stanovništva. Definirani su i uslovi za dobijanje podrške i pomoći. Kao osnova za identifikaciju energetske siromaštva uzima se DOMAĆINSTVO. Kombinacijom navedenih faktora utvrđivat će se kriterij za svaku mjeru.

U kontekstu vizije za eliminaciju energetske siromaštva i definiranih indikatora postavljena je definicija energetske siromaštva koja glasi „**Energetsko siromaštvo je stanje u kojem domaćinstvo nije u mogućnosti da obezbijedi potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice**“.

Energetski siromašna i ugrožena domaćinstva se kategoriziraju u dvije grupe i to:

Energetski siromašna domaćinstva: Domaćinstva sa veoma niskim prihodima koja nemaju adekvatne energetske stambene uslove i usluge i ne mogu sebi priuštiti potrebnu količinu energije, neophodnu za zdrav i dostojanstven život (grijanje, rasvjeta, zagrijavanje vode,..), na način koji ne ugrožava zadovoljavanja osnovnih životnih potreba domaćinstva i šire zajednice, te su izloženi smanjenom mogućnošću plaćanja osnovnih energetske usluga (grijanje, el. energija, topla voda i dr.) i odricanju u drugim područjima života (kvalitetna ishrana, odjeća, obrazovanje, odmor, i dr.)

Energetski rizična domaćinstva: Domaćinstva koja imaju energetske neadekvatne stambene uslove i dostupne energetske usluge, čiji prihodi omogućavaju zadovoljavajuće energetske usluge za obezbijedenje potrebne količine energije, neophodne za zdrav i dostojanstven život, na način koji ne ugrožava druge osnovne životne potrebe domaćinstva i šire zajednice, ali su osjetljiva na negativne uticaje glavnih uzroka energetske siromaštva kao što su porast cijena energenata, nemogućnosti ulaganja u energetske efikasnost i sl. što dovodi do smanjenja njihove sposobnosti prilagođavanja na razne energetske izazove i povećanog rizika da postane energetske ugroženo ili siromašno.

U prilogu se nalazi tabela sa kategorijama energetske siromašnih i rizičnih domaćinstava (Anex 1)

Koordinacija i odgovornost za energetske siromaštvo

Za koordinaciju izrade, provedbe, implementacije i za praćenje realizacije Strategije unutar gradske uprave zaduženo je Koordinaciono tijelo za implementaciju mjera za smanjenje energetske siromaštva koju će imenovati gradonačelnik Grada Gradačac. Koordinaciono tijelo će biti sastavljeno od predstavnika nadležnih službi Grada Gradačac, Centra za socijalni rad Gradačac, i drugih relevantnih organizacija. Za koordinaciju aktivnosti i implementaciju Strategije nadležna je Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu Grada Gradačac.

Zadaci Gradske uprave u realizaciji Strateškog plana su sljedeći:

- uspješno integrirati ciljeve i mjere Strateškog plana u razvojnu strategiju Grada Gradačac i ostale relevantne strateške dokumente;
- osigurati stručni kadar za realizaciju identificiranih mjera suzbijanja energetske siromaštva i energetske efikasnosti;
- osigurati finansijska sredstva za realizaciju mjera za koje je Grad Gradačac identificiran kao nositelj;
- pravovremeno komunicirati i zajednički usuglasiti provođenje mjera koje nisu u nadležnosti Gradske uprave s predviđenim nositeljima i ostalim uključenim akterima;
- podržati kontinuirano provođenje mjera kroz čitavo razdoblje provedbe Strateškog plana do 2029. godine;
- osigurati praćenje i izvještavanje o dinamici realizacije plana do 2029. godine;
- kontinuirano informirati građane o realizaciji Strateškog plana;

- osigurati učešćivanje svih relevantnih aktera i građana u čitavom procesu od izrade do praćenja realizacije Strateškog plana;

Nosioci aktivnosti na realizaciji strategije su: Gradska uprava Grada Gradačac; Centar za socijalni rad Gradačac, Nevladine organizacije i Udruženja građana.

Programski ciljevi i mjere

Strateški cilj 1. Ublažiti rizik energetske siromaštva programima socijalne pomoći

Programski cilj 1.1. Uspostaviti sistem mjerenja i efektivnog ciljanja energetske siromaštva domaćinstva

Mjera 1.1.1. Identifikacija, praćenje i mapiranje žarišnih područja energetske siromaštva domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera predviđa izradu sveobuhvatne karte energetske siromaštva domaćinstava na osnovu definiranih kriterija putem koje će se utvrditi nivo finansijske te energetske ugroženosti, te utvrđivanje metodologije načina analize, praćenja i izvještavanja o stanju energetske siromaštva i utvrđivanja najvećih žarišnih problema energetske siromaštva i ugroženih domaćinstava korisnika pomoći po osnovu energetske siromaštva i predlaganje neophodnih dodatnih mjera za njegovo smanjenje i postizanje njihove energetske efikasnosti. Aktivnosti: - Izrada metodologije i instrumenta istraživanja - Izrada baze za unos podataka - Posjeta domaćinstvima - Unos podataka u bazu - Izvještavanje - Davanje preporuka
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac
Partneri u realizaciji	Lokalne nevladine organizacije i korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2025 – 2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Izrađen dokument "Metodologija identifikacije i praćenja energetske siromaštva domaćinstava" - Realizirane kućne posjete u oko 1000 energetske ugroženih domaćinstava i identificirana energetske siromaštva domaćinstva. - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe - Uspostavljen jedinstveni registar/baza sa podacima o domaćinstvima - Izvještaji o promjenama energetske statusa za ciljnu grupu domaćinstava
Korisnici mjere	Energetske siromaštva domaćinstva
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Korisnici javne novčane podrške i to: - korisnici stalne novčane pomoći - korisnici novčane egzistencijalne naknade - korisnici naknade civilne žrtve rata - korisnici minimalne i zagarantovane penzije - korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti - korisnici lične invalidnine (I i II kategorija) - korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite (RVI) - korisnici porodične invalidnine
Procjena potrebnih sredstva	5.000,00 KM godišnje 25.000,00 KM ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (5.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (0.000 KM/god)

Mogući efekti/ishodi	Utvrđeno stanje domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom na području grada, i uspostavljen mehanizam praćenja stanja energetske siromaštva s ciljem poduzimanja kvalitetnih i pravovremenih mjera za njegovo smanjenje kroz programe finansijske i nefinansijske pomoći.
-----------------------------	---

Programski cilj 1.2. Osigurati socijalne programe finansijske pomoći za smanjivanje energetske siromaštva

Mjera 1.2.1. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova električne energije

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na subvenciju troškova za električnu energiju za domaćinstva koja zadovoljavaju određene kriterije prihoda i socijalne ugroženosti. Energetski siromašnim domaćinstvima će se sufinansirati 150 kWh električne energije mjesečno. Aktivnosti: - Donošenje odluke od strane Gradskog vijeća o subvenciji troškova električne energije - Odobravanje novčane pomoći uz uslov da dostavi dokaz o potrošnji električne energije
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac
Partneri u realizaciji	- Međunarodne i domaće organizacije i fondovi - Kantonalni i federalni nivo vlasti
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Donesena odluka od strane Gradskog vijeća o subvenciji troškova električne energije - Lista korisnika subvencije - Izvještaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	250 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Korisnici javne novčane podrške i to: - korisnici stalne novčane pomoći
Procjena potrebnih sredstva	60.000 KM godišnje 300.000 KM ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (30.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (30.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Obezbijeđena dodatna količina električne energije za energetski siromašna domaćinstava

Mjera 1.2.2. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova grijanja u toku grijne sezone

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na subvencioniranje troškova grijanja tokom zime i perioda hladnog vremena (grijne sezone) i to za domaćinstva koja zadovoljavaju određene kriterije prihoda i socijalne ugroženosti. Energetski siromašnim domaćinstvima koja se griju na drva ili ugalj će se jednom godišnje odobriti novčani iznos za podmirenje troška 3 m ³ drva ili 2 tone uglja. Pomoć za troškove grijanja se može odobriti korisniku ili na način da se direktno isplati ovlaštenoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja je izvršila uslugu. Aktivnosti: - Donošenje odluke od strane Gradskog vijeća o subvenciji troškova grijanja u periodu zime i hladnog vremena - Odobravanje novčane pomoći uz uslov da dostavi dokaz o nabavci ili plaćanju računa.
---------------------------------------	--

Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac
Partneri u realizaciji	- Međunarodne i domaće organizacije i fondovi - Kantonalni i federalni nivo vlasti
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Donesena odluka od strane Gradskog vijeća o subvenciji troškova grijanja (pelet, drva, ...) u periodu zime i hladnog vremena - Lista korisnika subvencije - Izvještaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	150 domaćinstva
Kriterij za ostvarenje mjere	Korisnici javne novčane podrške i to: - korisnici stalne novčane pomoći
Procjena potrebnih sredstva	20.000 KM/godišnje (po grijnoj sezoni) 100.000 (ukupno)
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (14.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (6.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Obezbijeđena potrebna dodatna količina toplotne energije tokom zime i perioda hladnog vremena za energetski siromašnih domaćinstava

Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o prevenciji i prevazilaženju rizika energetskog siromaštva

Programski cilj 2.1. Osigurati energetski pregled i savjetovanje za energetski ranjiva domaćinstva

Mjera 2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije za energetski ranjiva domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na realizaciju jednostavnih energetskih pregleda (provjera) domaćinstva (energetski siromašna i rizična domaćinstva) kojim će se utvrđivati postojeće stanje, te u skladu s tim pružati energetske savjete domaćinstvima za uštedu energije ili davanje preporuka za poduzimanje daljnjih koraka ka boljoj energetskoj efikasnosti. Provjere u domaćinstvima koja se suočavaju sa energetskim siromaštvom imaju za cilj: identificirati uzroke gubitka topline u kući; pomoći u identifikaciji i rješavanju problema s vlagom ili plijesni; ponuditi korisne savjete za uštedu energije i vode a pritom osigurati da dom ostane siguran i udoban. Prilikom pregleda odgovorne osobe koje vrše pregled će popunjavati energetske upitnike. Aktivnosti: - Formiranje Tima za obilazak domaćinstava i utvrđivanje stanja - Posjete domaćinstvima - Evidentiranje stanja izvršene provjere, sumiranje podataka i izvještavanje
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Tim za obilazak domaćinstava i utvrđivanje stanja
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad Gradačac - Nevladine organizacije sa područja Grada
Vremenski period realizacije	2025-2029 (Kontinuirano u skladu sa Metodologijom praćenja energetski ranjivih domaćinstva i izvještavanjem)
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj provedenih jednostavnih energetskih pregleda - Broj udijeljenih praktičnih savjeta i preporuka za realizaciju jednostavnih mjera - Broj ispunjenih upitnika o energetskom siromaštvu

Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>)
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	4.000 KM/ (godišnje) 20.000 KM (ukupno)
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (2.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (2.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Identificirani uzroci gubitka topline u korisničkim domaćinstvima i pružene savjetodavne usluge za uštedu energije i energetske efikasnosti domaćinstava za dugoročnije rješavanje problema energetske siromaštva

Programski cilj 2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti

Mjera 2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju raznih vrsta edukativnih događanja kako bi se što veći broj građana upoznao s tematikom energetske siromaštva, prilikama i načinima njegovog prevazilaženja. Cilj je upoznavanje domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom i građana s pojmom i idejom demokratizacije korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, te postupnog prelaza od građana koji su samo korisnici i potrošači energenata prema građanima koji su informirani potrošači i kasnije potrošači s vlastitom proizvodnjom energije. Aktivnosti: - Angažman NVO iz oblasti zaštite okoliša ili drugih stručnih lica iz oblasti energetske efikasnosti - Izrada Plana edukativnih aktivnosti sa utvrđenim temama i ciljnim grupama - Realizacija Plana edukativnih aktivnosti
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Domaći i međunarodne NVO - Školske ustanove - Mjesne zajednice
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	-Izrađen plan edukacija -Broj provedenih edukacija o energetske siromaštvu i energetske efikasnosti -Broj osoba obuhvaćen edukacijom
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) i građani grada Gradačac
Broj korisnika	Oko 4000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	8.000 KM/god 40.000 KM/kupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (2.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (6.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirani članovi domaćinstava o mogućnostima uštede energije, smanjenja finansijskih izdataka i unapređenja energetske efikasnosti domaćinstava

Mjera 2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske efikasnosti

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na informisanje, savjetovanje i pružanja podrške kod pripreme dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove porodičnih kuća i višestambenih zgrada s posebnim naglaskom na domaćinstva pogođena energetske siromaštvom. Aktivnosti: - U okviru postojeće sistematizacije poslova u Gradu Gradačac, - U okviru postojećih referata utvrditi obavljanje poslova savjetovanja i pružanja podrške ugroženim domaćinstvima
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- NVO i Sredstva informisanja - Mjesne zajednice
Vremenski period realizacije	2025-2029 (Kontinuirano)
Mjerljivi indikatori realizacije	-Broj pripremljenih prijava na otvorene pozive za ugrožene grupe građana. -Broj provedenih savjetovanja građana za prijave na pozive usmjerene na energetske siromašne građane
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) i potencijalni podnositelji prijave na Javni poziv
Broj korisnika	Potencijalno zainteresirana domaćinstava podnositelji prijave na javni poziv
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	2.000 KM/god 10.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (2.000 KM)
Mogući efekti/ishodi	Povećan broj građana koji su podnijeli kompletne aplikacija na javne pozive za korištenje raspoloživih finasijskih za energetske efikasnost domaćinstava

Mjera 2.2.3. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju raznih vrsta edukativnih događanja za osoblje javnih institucija (škola, i dr.) i upoznavanje s tematikom energetske siromaštva, prilikama i načinima njegovog prevazilaženja, te upoznavanje sa mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti. Aktivnosti: - Javni poziv i izbor stručne organizacije ili stručnog lica iz oblasti energetske efikasnosti u zgradarstvu - Izrada edukativno-informativnog materijala i širenje znanja o načinima smanjenja potrošnje energije - Promocija i distribucija edukativnog materijala
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	Javne ustanove, Škole, Elektronski mediji, Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025 -2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj edukacija - Broj štampanog edukativnog materijala - Broj objava, promocija u elektronskim medijima - Broj ustanova obuhvaćenih edukacijom
Korisnici mjere	- Javne ustanove na području Grada Gradačac
Broj korisnika	- oko 4000 uposlenika i učenika u javnim ustanovama
Kriterij za ostvarenje mjere	Status javne institucije na području grada Gradačac

Procjena potrebnih sredstva	5.000 KM/god 25.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (2.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (3.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirani predstavnici javnih ustanova i učenici škola o mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti

Mjera 2.2.4. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na davanje finansijska konstrukcija za provođenje mjera (mala, srednja ili velika investicija) te će se tražiti najbolji dostupni finansijski mehanizam za realizaciju istih mjera:</p> <p>Male mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjere koja zahtijeva malu investiciju u energetske efikasnosti kod domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom npr. mali energetske paketi pomoći koji sadrže štedne sijalice, reflektirajuće aluminijske folije, brave za prozore i perlatore.</p> <p>Srednje mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjere koja zahtijeva srednju investiciju u energetske efikasnosti kod domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom kao npr. finansiranje nabave energetske efikasne kućanske uređaje za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva.</p> <p>Velike mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima radi smanjenja troškova i povećanje kvalitete života - Realizacija mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima pogođenih energetske siromaštvom koje uključuju cjelovitu obnovu.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Javni poziv i izbor stručne organizacije ili stručnog lica za realizaciju savjetovanja - Pružanje usluge savjetovanja - Kontinuirano svake godine provoditi drugu mjeru kako bi se uobzirile sve kategorije
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	Međunarodne i domaće NVO
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj i vrsta realizovanih usluga - Broj domaćinstava obuhvaćenim uslugom
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>)
Broj korisnika	1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	6.000 KM/god 30.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (2.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (4.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Obrzbijedene usluge finansijskog savjetovanja za realizaciju mjera energetske efikasnosti i smanjenja energetske siromaštva

Programski cilj 2.3. Javne kampanje na temu energetske siromaštva i energetske efikasnosti

Mjera 2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na organizaciju i realizaciju javnih kampanja u oblasti energetske pismenosti i energetske efikasnosti kako bi se što veći broj građana informisao o načinima uštede energije. Predviđene javne kampanje će se provesti putem elektronskih medija, kroz organizaciju emisija na temu energetske efikasnosti učešćem stručnih lica iz ove oblasti, putem saopštenja, emitovanjem video i audio poruka i sl. Aktivnosti: - Izrada Plana javne medijske kampanje o vrsti i načinu provođenja mjera smanjenja potrošnje energije i energetske efikasnosti - Realizacija Plana i evaluacija projekta
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Elektronski mediji, domaći i međunarodne nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025 -2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj javnih kampanja - Broj medijskih nastupa - Broj službenih naloga na društvenim mrežama - Izvještaj o provedenoj evaluaciji
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) i građani
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetski status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstva	6.000 KM/god 30.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (3.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (3.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Povećana informisanost građana i podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za uštedu energije i zaštite životne sredine

Mjera 2.3.2. Finasiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na finansiranje lokalnih organizacija civilnog društva koje će putem realizacije projekata raditi na smanjenju energetske siromaštva realizacijom edukativno-informativnih i savjetodavnih aktivnosti i podizanju svijesti građana o načinima uštede energije i mjerama energetske efikasnosti i održivosti. Ovom mjerom će se finansirati projekti koji imaju za cilj smanjenje energetske siromaštva, a čije aktivnosti obuhvataju edukativno-informativno-savjetodavni rad sa domaćinstvima koja su pogođena energetske siromaštvom i realizacija javnih kampanja. Aktivnosti: - Ova mjera se provodi u okviru javnog poziva koji općina raspisuje kao podršku radu NVO
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Međunarodne i domaće organizacije i fondovi - Kantonalni i federalni nivo vlasti
Vremenski period realizacije	2025-2029

Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj raspisanih javnih poziva - Broj organizacija podržanih za realizaciju projekata - Broj korisnika projekata
Korisnici mjere	Direktni - Lokalne organizacije civilnog društva Indirektni - Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom i građani
Broj korisnika	Zainteresirane NVO za ovu oblast
Kriterij za ostvarenje mjere	Projekti čiji se ciljevi i aktivnosti odnose na smanjenje energetske siromaštva
Procjena potrebnih sredstava	10.000 KM/god 50.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (5.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (5.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Informisani i educirani članovi domaćinstava pogođenih energetske siromaštvom i građani sa problematikom energetske siromaštva, mogućnostima i načinima njegovog prevazilaženja, te podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetske siromaštva i zaštite životne sredine.

Programski cilj 2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetske siromaštva

Mjera 2.4.1. Info-centar za pomoć energetske siromašnima

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na osiguravanje „one-stop-shop“ pristupa za savjetovanje domaćinstava u riziku od energetske siromaštva. Ova mjera predviđa uspostavu trajnog ili privremenog sistema savjetovanja i informisanja domaćinstava u riziku od energetske siromaštva o mogućnostima poboljšanja energetske efikasnosti, primjene obnovljivih izvora energije te dostupnim mehanizmima finansiranja. Mjera također predviđa osnaživanje energetske siromašnih jačanjem energetske pismenosti te poticanjem na učestvovanje u različitim oblicima energetske zajednice. Aktivnosti: - Unaprijediti jednog državnog službenika općinske administracije - Obezbediti edukaciju odabrane osobe za pružanje savjetodavnih usluga iz oblasti energetske efikasnosti i energetske siromaštva - Savjetodavni rad sa korisnicima putem info centra - Jačanje energetske pismenosti kod stanovništva - Informisanje o novim uređajima, sijalicama i načinima uštede
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu -
Partneri u realizaciji	- Lokalna NVO - Međunarodne i domaće organizacije i fondovi - Kantonalni i federalni nivo vlasti
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Oformljen lokalni info-centar - Pružene usluge - Broj i vrsta pruženih savjetodavnih i drugih usluga i podrške korisnicima
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetske siromaštvom (<i>energetske siromašna i rizična domaćinstva</i>) i građani
Broj korisnika	Oko 1000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.) i građanski status.
Procjena potrebnih sredstava	3.000 KM/god 15.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (1.000 KM/god)

	Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (2.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Obezbijedjenje sistemske informativno -savjetodavno-edukativne usluge osobama i domaćinstvima pogođenim energetske siromaštvom i educirani članovi domaćinstava sa mogućnostima i načinima primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetske siromaštva i zaštite životne sredine.

Strateški cilj 3. Smanjiti rizik energetske siromaštva razvojem održivog, energetski efikasnog socijalnog stanovanja

Programski cilj 3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike

Mjera 3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na unapređenje energetske efikasnosti uz visoko sufinansiranje unapređenja grijanja, priključka na daljinsko grijanje i električne energije s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske efikasnosti kod energetski siromašnih i ugroženih, koji nisu u mogućnosti zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti: - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti objekta energetski siromašnih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad Gradačac - Nevladine organizacije - Mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Program sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	Oko 100 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetski status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.).
Procjena potrebnih sredstva	100.000 KM/god 500.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (50.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (50.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbijedjenje potrebne količine toplotne energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava

Mjera 3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na visoki procent sufinansiranja unapređenja ovojnice postojećih objekata (utopljanje objekata postavljanjem stiropora, obnovom krova, ...) s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske obnove kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava, koji nisu u mogućnosti zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti:
---------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti objekta energetske ugroženih i ugroženih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Nevladine organizacije - Mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Program sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energijske efikasnosti - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	50.000 KM/god 250.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (25.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (25.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetske efikasnost ovojnice u domaćinstvima i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine energije kod energetske siromašnih i ugroženih domaćinstva

Mjera 3.1.3. Mali energetske paket efikasne tehnologije za energetske siromašna domaćinstva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na dodjelu malih paketa energetske efikasnosti donacijom energetske efikasne rasvjetnih tijela (led sijalica, produžni kablovi sa prekidačem, i drugo) za energetske siromašna domaćinstva.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Program raspodjele finansijskih sredstava - Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije i korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	-Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom -Broj i vrsta dodijeljenih paketa energetske efikasne opreme
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	Oko 3000 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštvom (Anex 1.).
Procjena potrebnih sredstva	20.000 KM/god 100.000 KM/ukupno

Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (10.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (10.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetski siromašnih domaćinstava

Mjera 3.1.4. Zamjena kućanskih uređaja po sistemu „staro za novo“ uz nisku stopu sufinansiranja

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na uspostavu sistema pomoći domaćinstvima za poboljšanje nivoa energetske efikasnosti kućanskih uređaja. Ključan segment mjere jest primjena principa „staro za novo“ kojim se domaćinstvo obvezuje na predaju starog, neefikasnog uređaja, prilikom preuzimanja novog kako bi se osiguralo ostvarenje energetske uštede. Mjerom će biti obuhvaćeni kućanski uređaji: Frižideri; Zamrzivači; Veš mašine, TV. Aktivnosti: - Program raspodjele finansijskih sredstava - Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Međunarodne i domaće nevladine organizacije i korisnička udruženja
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom zamjena staro za novo - Broj i vrsta uređaja
Korisnici mjere	Energetski siromašna domaćinstva
Broj korisnika	50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetska status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetska siromaštvom (Anex 1.).
Procjena potrebnih sredstva	10.000 KM/god 50.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (5.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (5.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetski siromašnih domaćinstava

Programski cilj 3.2. Energetska obnova stambenih jedinica i sprovođenje mjera za uštedu energije

Mjera 3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na sufinansiranje unapređenja ovojnice postojećih objekata (toplifikacija objekata, zamjena prozora i vrata; izolacija krovova; izolacija zidova; izolacija podova) (maksimalno do 1.000,00 KM po domaćinstvu) s ciljem osiguravanja realizacije nužnih mjera energetske obnove kod energetski ugroženih domaćinstva koja se nalaze u riziku od energetskog siromaštva, a koji nisu u mogućnosti samostalno zatvoriti finansijsku konstrukciju. Aktivnosti: - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti objekata kod energetski ranjavih domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure
---------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Program sufinansiranja usvojen od strane Gradskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima
Korisnici mjere	Energetski rizična domaćinstva
Broj korisnika	50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogodnim energetske siromaštvom (Anex 1.).
Procjena potrebnih sredstva	50.000 KM/god 250.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (30.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (20.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Energetski unaprijeđene ovojnice postojećih objekata domaćinstava u riziku od energetskog siromaštva i poboljšana energetske efikasnost domaćinstava

Programski cilj 3.3. Unapređenje sistema zagrijavanja stambenih objekata

Mjera 3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na sufinansiranje unaprijeđenja ili zamjene sistema grijanja (neefikasnih grijnih tijela - peći) uz korištenje obnovljivih izvora energije kada je to moguće u već postojećim stambenim objektima. Prihvatljiva su poboljšanja energetske efikasnosti sistema grijanja i zamjene energenata okolišno i finansijski povoljnijima, a posebno sistema koji koriste obnovljive izvore energije. Mjera predviđa također i sufinansiranje, odnosno poticanje primjene obnovljivih izvora energije u energetske siromašnim domaćinstvima. Od izuzetne važnosti je da mehanizmi i operativni modeli zamjene grijnih tijela budu zasnovani na objektivnim, provjerenim, pouzdanim i odgovornim prijedlozima i znanjima.</p> <p><i>Aktivnosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Programa sa kriterijima sufinansiranja unaprijeđenja energijske efikasnosti objekta energetske rizična domaćinstava - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstva
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Program sa kriterijima sufinansiranja unaprijeđenja energijske efikasnosti - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima
Korisnici mjere	Energetski rizična domaćinstva

Broj korisnika	50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere-	Socio-ekonomski i energetska status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetska siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	20.000 KM/god 100.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (6.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (14.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod domaćinstva u riziku od energetska siromaštva

Mjera 3.3.2. Pomoć pri uvođenju mjerača u objektima za kolektivno stanovanje za domaćinstva pogođena energetska siromaštvom

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na sufinansiranje ugradnje mjerača (Kalorimetar) u postojećim stambenim objektima za domaćinstva pogođena energetska siromaštvom. Na taj način bi se smanjili računi potrošnje energije za grijanje. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Javni poziv za prikupljanje zahtjeva za ugradnju mjerača (Kalorimetra) - Izrada konačne lista korisnika - Formiranje Tima za provođenje <i>konkursne procedure</i> - Raspisivanja javne nabavke za kupovinu kalorimetara - Implementacija i evaluacija aktivnosti
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025 – 2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj domaćinstava koja su ugradila mjerač - Smanjenje potrošnje energenata na godišnjem nivou
Korisnici mjere	Domaćinstava pogođena energetska siromaštvom (<i>energetska siromašna i rizična domaćinstva</i>)
Broj korisnika	50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetska status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetska siromaštvom (Anex 2.)
Procjena potrebnih sredstva	10.000 KM/god 50.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (6.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (4.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Optimizirana potrošnja toplotne energije i umanjene finansijski izdaci za grijanje u domaćinstvima pogođena energetska siromaštvom

Programski cilj 3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije

Mjera 3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetska siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na posticanje energetska efikasnosti domaćinstava sufinansiranjem nabavke električnih uređaja za uštedu energije (energetskih efikasnih uređaja) za energetska ranjiva domaćinstva (el.uređaja: bojler, el.štednjak, frižider, veš mašina, i dr. tehnologija). (Maksimalan iznos sufinansiranja po domaćinstvu do 1000,00 KM)
---------------------------------------	--

	Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Program raspodjele finansijskih sredstava - Javni poziv za dodjelu finansijskih sredstava - Formiranje Tima za provođenje konkursne procedure - Donošenje odluke o broju korisnika i vrstama mjera EE - Realizacija odluke i plasman finansijskih sredstava
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom EE - Broj dodijeljenih /sufinansiranih uređaja
Korisnici mjere	Energetski rizična domaćinstva
Broj korisnika	Oko 150 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetska status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetska siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	30.000 KM/god 150.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (5.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (25.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjeni finansijski izdaci za energetska ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku energetska siromaštva

Mjera 3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnju energetska efikasne rasvjete za domaćinstva u riziku od energetska siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	<p>Mjera se odnosi na podsticanje energetska efikasnosti sufinansiranjem nabavke, ugradnje i zamjene energetska efikasni rasvjetni uređaja za uštedu energije (energetski efikasni uređaja) za domaćinstva u riziku od energetska siromaštva (led sijalice i led rasvjete), a maksimalno 10 rasvjetni tijela.</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Javni poziv za prijavu potencijalni korisnika - Odabir korisnika mjere - Nabavka led rasvjete
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	<ul style="list-style-type: none"> - Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	2025 – 2027
Mjerljivi indikatori realizacije	<ul style="list-style-type: none"> - Broj domaćinstva obuhvaćeni mjerom EE - Broj dodijeljenih/sufinansiranih uređaja
Korisnici mjere	Energetski rizična domaćinstva
Broj korisnika	200 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetska status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetska siromaštvom (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	7.000 KM/god 21.000 KM/ukupno

Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac (5.000 KM/god) Budžet viših nivoa vlasti i međunarodni i domaći fondovi (2.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjeni finansijski izdaci za energetske ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku od energetske siromaštva

Mjera 3.4.3. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva

Kratak opis mjere i aktivnosti	Mjera se odnosi na poboljšanje energetske efikasnosti individualnih stambenih objekata sufinansiranjem kupovine i ugradnje solarnih panela (maksimalne snage do 3 kW – (1kW=1.000 Eura)) za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva u omjeru (20,51% Grad/Općina, 20,51 % korisnik i 58,97 % viši nivoi vlasti i fondovi) u cilju unapređenja energetske efikasnosti individualnih stambenih objekata. Aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> - Javni poziv za prijavu potencijalnih korisnika za sufinansiranje postavljanja solarnih panela za domaćinstva - Odabir korisnika mjere - Isplata subvencije korisnicima mjere
Nadležno tijelo/nosilac	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu
Partneri u realizaciji	- Centar za socijalni rad Gradačac - Služba civilne zaštite, mjesne zajednice i druge nadležne službe Grada Gradačac - Nevladine organizacije
Vremenski period realizacije	- 2025-2029
Mjerljivi indikatori realizacije	- Broj domaćinstva obuhvaćenih mjerom EE - Broj ugrađenih solarnih elektrana
Korisnici mjere	Energetski rizična domaćinstva
Broj korisnika	Oko 50 domaćinstava
Kriterij za ostvarenje mjere	Socio-ekonomski i energetske status naveden u indikatorima domaćinstava pogođenim energetske siromaštva (Anex 1.)
Procjena potrebnih sredstva	100.000 KM/god 500.000 KM/ukupno
Izvori finansiranja	Budžet Grada Gradačac 20 % (20.000 KM/god) Viši nivoi vlasti i fondovi 60 % (60.000 KM/god) Korisnici 20 % (20.000 KM/god)
Mogući efekti/ishodi	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava ugradnjom solarnih panela i smanjeni troškovi električne energije za energetske ranjiva domaćinstva

Akcioni i finansijski plan i praćenje

Akcioni plan

Akcioni plan se odnosi na vremenski period 2025 – 2029 godine.

Programski cilj	Mjera	Vremenski period realizacije	Procjena potrebnih sredstava	Izvori finansiranja		Nadležno tijelo/nosilac	Mogući efekti/ ishodi	Korisnici / Broj korisnika	Mjerljivi indikatori realizacije
				Gradski budžet	Ostali izvori				
Strateški cilj 1. Ublažiti rizik energetskog siromaštva programima socijalne pomoći									
1.1. Uspostaviti sistem mjerenja i efektivnog ciljanja energetskih siromašnih domaćinstva	1.1.1. Identifikacija, praćenje i mapiranje žarišnih područja energetski siromašnih domaćinstva	2025 - 2029	25.000,00	25.000,00	00.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac	Utvrđeno stanje domaćinstava pogođenih energetskim siromaštvom na području grada / općine, i uspostavljen mehanizam praćenja stanja energetskog siromaštva s ciljem poduzimanja kvalitetnih i pravovremenih mjera za njegovo smanjenje kroz programe finansijske i nefinansijske pomoći.	- Energetski siromašna domaćinstva - Oko 1000 domaćinstava	- Izrađen dokument "Metodologija identifikacije i praćenja energetski siromašnih domaćinstava" - Realizirane kućne posjete u oko 1000 energetski ugroženih domaćinstva i identificirana energetski siromašna domaćinstva. - Identificiran broj domaćinstava i njihove potrebe - Uspostavljen jedinstveni registar/baza sa podacima o domaćinstvima - Izveštaji o promjenama energetskog statusa za ciljnu grupu domaćinstava
1.2. Osigurati socijalne	1.2.1. Novčana pomoć za subvencioniranje	2025 - 2029	300.000,00	150.000,00	150.000,00	- Služba za opću upravu,	Obezbijeđena dodatna količina električne energije	- Energetski siromašna domaćinstva	- Donesena odluka od strane Gradskog vijeća

programe finansijske pomoći za smanjivanje energetskog siromaštva	troškova električne energije					društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac	za energetski siromašna domaćinstava	- Oko 250 domaćinstava	o subvenciji troškova električne energije - Lista korisnika subvencije - Izvještaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
	1.2.2. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova grijanja u toku grijne sezone	2025 - 2029	100.000,00	70.000,00	30.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu - Centar za socijalni rad Gradačac	Obezbijedena potrebna dodatna količina toplotne energije tokom zime i perioda hladnog vremena za energetski siromašnih domaćinstava	- Energetski siromašna domaćinstva - Oko 150 domaćinstava	- Donesena odluka od strane Gradskog vijeća o subvenciji troškova električne energije - Lista korisnika subvencije - Izvještaj o realizaciji pomoći sa pokazateljima o dodijeljenim finansijskim sredstvima
Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o prevenciji i prevazilaženju rizika energetskog siromaštva									
2.1. Osigurati energetski pregled i savjetovanje za energetski ranjiva domaćinstva	2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije za energetski ranjiva domaćinstva	2025 - 2029	20.000,00	10.000,00	10.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Identificirani uzroci gubitka toplina u korisničkim domaćinstvima i pružene savjetodavne usluge za uštedu energije i energetsku efikasnost domaćinstava za dugoročnije rješavanje problema	- Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) - Oko 1000 domaćinstava	- Broj provedenih jednostavnih energetskih pregleda - Broj udijeljenih praktičnih savjeta i preporuka za realizaciju jednostavnih mjera - Broj ispunjenih upitnika o energetskom siromaštvu

							energetskog siromaštva		
2.2. Edukacija građana i organiziranje edukativno-informativnih događanja na temu energetskog siromaštva i energetske efikasnosti	2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti	2025 - 2029	40.000,00	10.000,00	30.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Informisani i educirani članovi domaćinstava o mogućnostima uštede energije, smanjenja finansijskih izdataka i unapređenja energijske efikasnosti domaćinstava	- Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) - Oko 4000 domaćinstava	- Izrađen plan edukacija - Broj provedenih edukacija o energetskom siromaštvu i energetske efikasnosti - Broj osoba obuhvaćen edukacijom
	2.2.2. Informisanje i savjetovanje u pripremi dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove za domaćinstva pogođena energetskim siromaštvom	2025 - 2029	10.000,00	10.000,00	00.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Povećan broj građana koji su podnijeli kompletne aplikacije na javne pozive za korištenje raspoloživih finansijskih sredstava za energetsku efikasnost domaćinstava	- Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) - Ppotencijalni podnosioci prijave na Javni poziv	- Broj pripremljenih prijava na otvorene pozive za ugrožene grupe građana. - Broj provedenih savjetovanja građana za prijave na pozive usmjerene na energetski siromašne građane
	2.2.3. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama	2025 - 2029	25.000,00	10.000,00	15.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Informisani i educirani predstavnici javnih ustanova i učenici škola o mjerama i metodama korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti	- Javne ustanove na području Grada - oko 4000 uposlenika i učenika u javnim ustanovama	- Broj edukacija - Broj štampanog edukativnog materijala - Broj objava, promocija u elektronskim medijima - Broj ustanova obuhvaćenih edukacijom
	2.2.4. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg	2025 - 2029	30.000,00	10.000,00	20.000,00	- Služba za opću upravu, društvene	Obrzbijedene usluge finansijskog	- Domaćinstava pogođena	- Broj i vrsta realizovanih usluga

	finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti					djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	savjetovanja za realizaciju mjera energetske efikasnosti i smanjenja energetske siromaštva	energetskim siromaštvom (energetski siromašna i rizična domaćinstva) - Oko 1000 domaćinstava	- Broj domaćinstava obuhvaćenim uslugom
2.3. Javne kampanje na temu energetskog siromaštva i energetske efikasnosti	2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“	2025 - 2029	30.000,00	15.000,00	15.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Povećana informisanost građana i podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za uštedu energije i zaštite životne sredine	- Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (energetski siromašna i rizična domaćinstva) - Oko 1000 domaćinstava	- Broj javnih kampanja - Broj medijskih nastupa - Broj službenih naloga na društvenim mrežama - Izvještaj o provedenoj evaluaciji
	2.3.2. Financiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetske siromaštva	2025 - 2029	50.000,00	25.000,00	25.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Informisani i educirani članovi domaćinstava pogođenih energetskim siromaštvom i građani sa problematikom energetske siromaštva, mogućnostima i načinima njegovog prevazilaženja, te podignuta svijest o potrebi primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetske siromaštva i	Lokalne organizacije civilnog društva	- Broj raspisanih javnih poziva - Broj organizacija podržan za realizaciju projekata - Broj korisnika projekata

							zaštite životne sredine		
2.4. Uspostavljanje institucionalne savjetodavne i edukativne podrške domaćinstvima u riziku od energetskog siromaštva	2.4.1. Info-centar za pomoć energetski siromašnima	2025 - 2029	15.000,00	5.000,00	10.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Obezbiđenje sistemске informativno - savjetodavno- edukativne usluge osobama i domaćinstvima pogođenim energetskim siromaštvom i educirani članovi domaćinstava sa mogućnostima i načinima primjene mjera energetske efikasnosti za smanjenje energetskog siromaštva i zaštite životne sredine.	- Domaćinstava pogođena energetskim siromaštvom (<i>energetski siromašna i rizična domaćinstva</i>) - Oko 1000 domaćinstava	- Oformljen lokalni info-centar - Broj i vrsta pruženih savjetodavnih i drugih usluga i podrške korisnicima
Strateški cilj 3. Smanjiti rizik energetskog siromaštva razvojem održivog, energetski efikasnog socijalnog stanovanja									
3.1. Integrisati mjere energetske efikasnosti i mjere socijalne politike	3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetski siromašna domaćinstva	2025 - 2029	500.000,00	250.000,00	250.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod energetski siromašnih i ugroženih domaćinstava	- Energetski siromašna domaćinstva - Oko 100 domaćinstava	- Program sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
	3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih	2025 - 2029	250.000,00	125.000,00	125.000,00	- Služba za opću upravu, društvene	Unaprijeđena energetska efikasnost	- Energetski siromašna domaćinstva	- Program sa kriterijima sufinansiranja

	individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva					djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	ovojnice u domaćinstvima i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine energije kod energetske siromašnih i ugroženih domaćinstva	- Oko 50 domaćinstva	unapređenja energetske efikasnosti - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom energetske efikasnosti
	3.1.3. Mali energetske paketi efikasne tehnologije za energetske siromašna domaćinstva	2025 - 2029	100.000,00	50.000,00	50.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetske siromašnih i ugroženih domaćinstava	- Energetske siromašna domaćinstva - Oko 3000 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Broj i vrsta dodijeljenih paketa energetske efikasne opreme
	3.1.4. Zamjena kućanskih uređaja po sistemu „staro za novo“ uz nisku stopu sufinansiranja	2025 - 2029	50.000,00	25.000,00	25.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjena potrošnja električne energije kod energetske siromašnih domaćinstava	- Energetske siromašna domaćinstva - Oko 50 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom zamjena staro za novo - Broj i vrsta uređaja
3.2. Energetska obnova stambenih jedinica i sprovođenje mjera za uštedu energije	3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	2025 - 2029	250.000,00	150.000,00	100.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Energetske unaprijeđene ovojnice postojećih objekata domaćinstava u riziku od energetske siromaštva i	- Energetske rizična domaćinstva - Oko 50 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Program sufinansiranja usvojen od strane gradskog vijeća - Izvještaj o realizaciji Programa sa listom

							poboljšana energetska efikasnost domaćinstava		korisnika i finansijskim pokazateljima
3.3. Unapređenje sistema zagrijavanja stambenih objekata	3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	2025 - 2029	100.000,00	30.000,00	70.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava i smanjeni finansijski troškovi za obezbjeđenje potrebne količine toplotne energije kod domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	- Energetski rizična domaćinstva - Oko 50 domaćinstva	- Program sa kriterijima sufinansiranja unapređenja energetske efikasnosti - Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom - Izveštaj o realizaciji Programa sa listom korisnika i finansijskim pokazateljima
	3.3.2. Pomoć pri uvođenju mjerača u objektima za kolektivno stanovanje za domaćinstva pogođena energetskim siromaštvom	2025 - 2029	50.000,00	30.000,00	20.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Optimizirana potrošnja toplotne energije i umanjene finansijski izdaci za grijanje u domaćinstvima pogođena energetskim siromaštvom	- Energetski rizična domaćinstva - Oko 50 domaćinstva	- Broj domaćinstava koja su ugradila mjerač - Smanjenje potrošnje energenata na godišnjem nivou
3.4. Podsticanje primjene obnovljivih izvora električne energije	3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetske siromaštva	2025 - 2029	150.000,00	25.000,00	125.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjene finansijski izdaci za energetske ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku energetske siromaštva	- Energetski rizična domaćinstva - Oko 150 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom EE - Broj dodijeljenih /sufinansiranih uređaja

	3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnju energetski efikasne rasvjete za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	2025 - 2027	21.000,00	15.000,00	6.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstva, smanjena potrošnja električne energije i umanjeni finansijski izdaci za energetski ranjiva domaćinstva koja se nalaze u riziku od energetskog siromaštva	- Energetski rizična domaćinstva - 200 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom EE - Broj dodijeljenih /sufinansiranih uređaja
	3.4.3. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	2025 - 2029	500.000,00	100.000,00	400.000,00	- Služba za opću upravu, društvene djelatnosti, BiZ i socijalnu zaštitu	Unaprijeđena energetska efikasnost domaćinstava ugradnjom solarnih panela i smanjeni troškovi električne energije za energetski ranjiva domaćinstva	- Energetski rizična domaćinstva - Oko 50 domaćinstva	- Broj domaćinstava obuhvaćen mjerom EE - Broj dodijeljenih /sufinansiranih uređaja

Finansijski plan

Mjere	N / G	Period cijele strategije 2024-2029						Godišnji nivo									
		Ukupno	Godišnje	Finansiranje iz budžeta Grada (ukupno)	Godišnji prosjek finansiranja iz budžeta Grada	Finansiranje iz drugih izvora (ukupno)	Godišnji prosjek finansiranje iz drugih izvora	2025		2026		2027		2028		2029	
								Grad	Drugi izvori	Grad	Drugi izvori	Grad	Drugi izvori	Grad	Drugi izvori	Grad	Drugi izvori
Strateški cilj 1. Ublažiti rizik energetskog siromaštva programima socijalne pomoći																	
1.1.1. Identifikacija, praćenje i mapiranje žarišnih područja energetski siromašnih domaćinstva	5	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	0,00	0,00	5.000,00	0,00	5.000,00	0,00	5.000,00	0,00	5.000,00	0,00	5.000,00	0,00
1.2.1. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova električne energije	5	300.000,00	60.000,00	150.000,00	30.000,00	150.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
1.2.2. Novčana pomoć za subvencioniranje troškova grijanja u toku grijne sezone	5	100.000,00	20.000,00	70.000,00	14.000,00	30.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00
Strateški cilj 2. Podići svijest i znanje građana o prevenciji i prevazilaženju rizika energetskog siromaštva																	
2.1.1. Provjere i savjetodavne intervencije za energetski ranjiva domaćinstva	5	20.000,00	4.000,00	10.000,00	2.000,00	10.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
2.2.1. Organizacija edukacija u oblasti energetske efikasnosti	5	40.000,00	8.000,00	10.000,00	2.000,00	30.000,00	6.000,00	2.000,00	6.000,00	2.000,00	6.000,00	2.000,00	6.000,00	2.000,00	6.000,00	2.000,00	6.000,00
2.2.2. Informisanje i savjetovanje u prijemu dokumentacije za prijavu na javne pozive za sufinansiranje energetske obnove za domaćinstva pogođena energetskim siromaštvom	5	10.000,00	2.000,00	10.000,00	2.000,00	0,00	0,00	2.000,00	0,00	2.000,00	0,00	2.000,00	0,00	2.000,00	0,00	2.000,00	0,00
2.2.3. Organizacija edukacije u oblasti energetske efikasnosti u javnim ustanovama	5	25.000,00	5.000,00	10.000,00	2.000,00	15.000,00	3.000,00	2.000,00	3.000,00	2.000,00	3.000,00	2.000,00	3.000,00	2.000,00	3.000,00	2.000,00	3.000,00
2.2.4. Finansijsko savjetovanje u potražnji najboljeg finansijskog mehanizma za realizaciju mjera energetske efikasnosti	5	30.000,00	6.000,00	10.000,00	2.000,00	20.000,00	4.000,00	2.000,00	4.000,00	2.000,00	4.000,00	2.000,00	4.000,00	2.000,00	4.000,00	2.000,00	4.000,00
2.3.1. Kampanje „energetske pismenosti“ i „energetske efikasnosti“	5	30.000,00	6.000,00	15.000,00	3.000,00	15.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00
2.3.2. Finansiranje i sufinansiranje organizacijama civilnog društva za projekte iz oblasti energetskog siromaštva	5	50.000,00	10.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00
2.4.1. Info-centar za pomoć energetski siromašnima	5	15.000,00	3.000,00	5.000,00	1.000,00	10.000,00	2.000,00	1.000,00	2.000,00	1.000,00	2.000,00	1.000,00	2.000,00	1.000,00	2.000,00	1.000,00	2.000,00

Strateški cilj 3. Smanjiti rizik energetskog siromaštva razvojem održivog, energetski efikasnog socijalnog stanovanja																	
3.1.1. Unapređenje standarda energetske efikasnosti (grijanje, topla voda, el. energija) uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva	5	500.000,00	100.000,00	250.000,00	50.000,00	250.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
3.1.2. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih i kolektivnih stambenih objekata uz visoke stope sufinansiranja za energetske siromašna domaćinstva	5	250.000,00	50.000,00	125.000,00	25.000,00	125.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00
3.1.3. Mali energetski paket efikasnih tehnologija za energetske siromašna domaćinstva	5	100.000,00	20.000,00	50.000,00	10.000,00	50.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
3.1.4. Zamjena kućanskih uređaja po sistemu „staro za novo“ uz nisku stopu sufinansiranja	5	50.000,00	10.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00
3.2.1. Unapređenje standarda ovojnice postojećih individualnih stambenih objekata za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	5	250.000,00	50.000,00	150.000,00	30.000,00	100.000,00	20.000,00	30.000,00	20.000,00	30.000,00	20.000,00	30.000,00	20.000,00	30.000,00	20.000,00	30.000,00	20.000,00
3.3.1. Pomoć u zamjeni neefikasnih grijnih tijela za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	5	100.000,00	20.000,00	30.000,00	6.000,00	70.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00	6.000,00	14.000,00
3.3.2. Pomoć pri uvođenju mjerača u objektima za kolektivno stanovanje za domaćinstva pogođena energetskim siromaštvom	5	50.000,00	10.000,00	30.000,00	6.000,00	20.000,00	4.000,00	6.000,00	4.000,00	6.000,00	4.000,00	6.000,00	4.000,00	6.000,00	4.000,00	6.000,00	4.000,00
3.4.1. Sufinansiranje nabavke električnih uređaja za uštedu energije za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	5	150.000,00	30.000,00	25.000,00	5.000,00	125.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00	5.000,00	25.000,00
3.4.2. Sufinansiranje nabavke i ugradnju energetski efikasne rasvjete za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	3	21.000,00	7.000,00	15.000,00	5.000,00	6.000,00	2.000,00	5.000,00	2.000,00	5.000,00	2.000,00	5.000,00	2.000,00				
3.4.3. Sufinansiranje nabavke i ugradnje solarnih panela za domaćinstva u riziku od energetskog siromaštva	5	500.000,00	100.000,00	100.000,00	20.000,00	400.000,00	80.000,00	20.000,00	80.000,00	20.000,00	80.000,00	20.000,00	80.000,00	20.000,00	80.000,00	20.000,00	80.000,00
Ukupno		2.616.000,00		1.140.000,00		1.476.000,00		230.000,00	296.000,00	230.000,00	296.000,00	230.000,00	296.000,00	225.000,00	294.000,00	225.000,00	294.000,00
Procenti				43,58%		56,42%		8,79%	11,31%	8,79%	11,31%	8,79%	11,31%	8,60%	11,24%	8,60%	11,24%

*Predviđeni iznos sredstva po pojedinim mjerama moguće je uvećati ukoliko se iznađu dodatna sredstva.

Monitoring i evaluacija

Monitoring predstavlja sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi mjerenja napretka realizacije Strategije. Svrha praćenja je strateško upravljanje, odnosno pravovremena reakcija na eventualne zastoje u provedbi, novonastale probleme ili nepredviđene situacije. Praćenje treba biti kombinirano sa redovnim godišnjim izvještavanjem organa vlasti jedinice lokalne samouprave o provedbi Strategije te ukazivanjem na napredak ili eventualne zastoje uz davanje prijedloga za rješenja.

Osnova monitoring plana je formiranje grupe za praćenje, koja će na bazi postavljenih ciljeva u Strateškom planu pratiti proces i na godišnjoj osnovi izvještavati Gradsko vijeće Gradačac i javnost o stepenu njegove realizacije. Odgovornost za praćenje realizacije Strateškog plana imaju:

- o Gradska uprava na čelu sa Gradonačelnikom imenuje Koordinacioni odbor za izradu, ažuriranje i praćenje realizacije Strategije za smanjenje energetske siromaštva Službu za poslove gradonačelnika i gradskog vijeća;
- o Nadležne gradske službe i javne ustanove koje se bave pitanje energetske siromaštva (kroz godišnji izvještaj o radu);
- o Komisije, odbori, radne grupe koje osniva Gradsko vijeće, a koje u okviru svog djelokruga rada imaju i pitanje zaštite siromašnih;
- o Međunarodne i domaće organizacije koje imaju interes za kvalitetnu realizaciju ovog dokumenta.

Godišnji izvještaj o realizaciji Strategije priprema se s ciljem praćenja provođenja planiranih aktivnosti i ocjene doprinosa u ostvarivanju programa i mjera. U godišnjem izvještaju o realizaciji precizno se navodi da li su i u kojoj mjeri izvršene planirane aktivnosti iz akcionog plana rada, zatim očekivani i ostvareni rezultati, planirana i utrošena sredstva za izvršenje aktivnosti, i za eventualno neizvršenje, razlog za neizvršenje ili djelomično izvršenje.

Evaluaciju Strategije je moguće raditi tokom realizacije, a obavezno na kraju realizacije Akcionog plana (2029 godine), odnosno nakon realizacije Strategije, sa ciljem identificiranja nivoa postizanja strateških ciljeva i korištenja ovih i informacija o eventualnim novim strateškim pitanjima za novi ciklus planiranja.

Anexi:

Anex 1. Grupe domaćinstava pogođene energetske siromaštvom

Ekonomski i socio-demografski indikatori			Energetski indikatori			
Oblik javne novčane podrške	Socijalne kategorije stanovništva	Ekonomski status domaćinstva	Energetski status objekta	Energetska klasa objekta	Vlasništvo objekta	Vrsta stambene jedinice
Energetski siromašna domaćinstva						
<ul style="list-style-type: none"> - korisnici stalne novčane pomoći - korisnici privremene novačane pomoći - korisnici novčane egzistencijalne naknade - korisnici naknade civilne žrtve rata - korisnici minimalne i zagarantovane penzije - korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti - korisnici lične invalidnine (I i II kategorija) - korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite (RVI) - korisnici porodične invalidnine 	<ul style="list-style-type: none"> - Lica nesposobna za rad i privređivanje - Nezaposlene osobe - Mladi koji izlaze iz sistema socijalne zaštite - Starije osobe - Samohrani nezaposleni roditelji - Demobilisani borci - Civilne žrtve rata - Osobe sa invaliditetom (60 – 100 % oštćenja organizma) - Penzioneri - Porodice šehida i poginulih boraca - Ratni vojni invalidi (RVI) 	<ul style="list-style-type: none"> - Domaćinstva čiji prihod ne prelazi 30% prosječne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti bez toplotne vanjske izolacije - Objekti sa sobnim grijanjem - Električni uređaji loše energetske klase - Energetski neefikasna rasvjeta 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti sa lošim karakteristikama po osnovu vizualnog pregleda objekta 	<ul style="list-style-type: none"> - Privatni objekti 	<ul style="list-style-type: none"> - Porodične kuće / individualno stanovanje - Kolektivni stambeni objekti
Energetski rizična domaćinstva						
<ul style="list-style-type: none"> - zaposleni sa niskim primanjima - korisnici minimalne i zagarantovane penzije - korisnici naknade po osnovu nezaposlenosti - korisnici novčane naknade na ličnu invalidninu iz boračke zaštite (RVI) - korisnici porodične invalidnine 	<ul style="list-style-type: none"> - Starije osobe - Demobilisani borci - Penzioneri - Zaposleni siromašni - Samohrani roditelji - Ratni vojni invalidi (RVI) 	<ul style="list-style-type: none"> - Domaćinstva čiji prihod ne prelazi 50% prosječne plaće u Federaciji BiH po članu domaćinstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti bez toplotne vanjske izolacije - Objekti sa centralnim grijanjem - Objekti sa sobnim grijanjem - Električni uređaji loše energetske klase - Energetski neefikasna rasvjeta 	<ul style="list-style-type: none"> - Objekti sa lošim karakteristikama po osnovu energetskog audita 	<ul style="list-style-type: none"> - Privatni objekti 	<ul style="list-style-type: none"> - Porodične kuće / individualno stanovanje - Kolektivni stambeni objekti

Anex 2. SWOT analiza

Za identifikaciju najvažnijih unutrašnjih faktora i vanjskih okolnosti od značaja za razvoj općine je korištena SWOT analiza. Utvrđivane su prilike i prijetnje, te snage i slabosti.

Identifikacija unutrašnjih i vanjskih faktora i okolnosti za grad Gradačac

Snage: razvijena privreda; područje bogato šumom i proizvodnjom peleta; postojanje kadrovske potencijala.

Slabosti: nedovoljna razvijena svijest građana o energetske mjere uštede; nepostojanje gradske toplane; grad je u razvoju; nepostojanje strateškog dokumenta za apliciranje na fondove iz oblasti energetske siromaštva i energetske efikasnosti; nefunkcionalan gradski tim za razvoj.

Prilike: mogućnost apliciranja na sredstva viših nivoa vlasti i fondova kako domaćih tako i međunarodnih za smanjenje energetske siromaštva i energetske efikasnosti; Evropska unija kroz svoje fondove opredijeljena za rješavanje ovog pitanja (IPA i drugi evroski fondovi).

Prijetnje: stalno povećanje cijena struje, peleta, drva i uglja koje utiče na budžet domaćinstva; inflatorni tokovi koji pogađaju građane; kontinuirana politička nestabilnost; visoka stopa udjela starijeg stanovništva u općoj populaciji uz povećanje migracije i raseljavanje.

